

ΠΥΡΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ι. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ: Ἀπὸ τὸ παραμῦθι: «Ὁ Παλιὸς ὁ Βασιλιάς κι' ὁ καινούριος Βασιλιάς».
- ΜΗΤΣΟΥ ΚΑΛΑΜΑ: Α. Ε.
- ΙΟΥΛΙΑΣ ΠΕΡΣΑΚΗ: Δυὸ ἱστορίες.
- ΚΛΕΑΡΕΤΗΣ ΜΑΛΑΜΟΥ: Μεθυσμένοι.
- ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ: Κριτικὰ δημοιώματα: Σπαδμένα μάγαρα.
- ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ: Παραλήρημα.
- Α. ΚΑΤΖΟΥΡΟΥ: Μάννα.
- ΜΕΛΙΚΕΡΤΗ: Τδάϊ.
- Κ. ΝΤΑΪΦΑ: Ποϊλάκ (Τέλος).
- ΓΕΡ. ΞΣΠΑΤΑΛΑ: Κακοπίδια καὶ ἀμάθεια.
- ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ: Ἡ δύναμη τοῦ ὄνειρου.
- ΕΙΚΟΝΑ: Ὁ Διευθυντὴς τοῦ «Πυρσού» στὸ Μέτωπο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΧΡΟΝΙΑ Α' — ΤΟΜΟΣ Β΄

ΑΠΡΙΛΗΣ - ΜΑΗΣ 1918

ΤΕΥΧΗ 9 ΚΑΙ 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

„ΠΥΡΣΟΣ“

Σελίδες 24-32.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ { ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ:

^{Εσωτερικού:}

Για ένα χρόνο ..... Δραχ. πέντε
Για ἔξη μῆνες ..... > τρεῖς

^{Ἐξωτερικού:}

Για ένα χρόνο .... Φρ. χρ. ὀκτώ
Για ἔξη μῆνες ... > > τέσσερα

Τὸ τεύχος μιὰ δραχμῆ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Στὸ Ἀκαδημαϊκὸ βιβλιοπωλεῖο, Ἀκαδημίας 53.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

42 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 42

Ο ΘΘΕΛΟΣ τοῦ ΣΑΙΕΠΗΡ μετάφρ. Κ. Θεοτόκη Δρ. 1,50
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ τοῦ Κώστα Παρορίτη . . . > 2,25
καὶ ἄλλα τὰ βιβλία τὰ γραμμένα στὴ Δημοτικῇ. Ἀποστέλλονται τὰ
δύο πρῶτα καὶ οἱ εἰς ἐπαρχίας, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν.

“ΠΡΟΝΟΙΑ,”

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΥΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

Συνάπτονται ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ ὑπὸ τῶν κ. κ.

Λαϊκῆς Τραπεζῆς, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, Τηλ. 4-31
Μπίφη καὶ Κράλλη, Καπνικαρέας 7β > 4-60
Α. Δεναζά καὶ Σ-ίας, Σταδίου 11 > 8-39
Ν. Θωμίδη, Σταδίου 56,

Ἐν ΠΕΙΡΑΙΕΙ ὑπὸ τῶν κ. κ.

Λαϊκῆς Τραπεζῆς, Λεωφ. Μακρῶς Στοᾶς, Τηλ. 1-21
Κ. Ζαλακώστα, Λεωφ. Σωκράτους 63 > 2-90
Σπουργίτη, Πάροη καὶ Σ-ίας Μ. Στοᾶς > 3-85
Ἀδελφῶν Σαράντη, Μέγαρον Σπυράκη > 3-43
Ἱερωνύμου καὶ Δρακοπούλου, Πλατεία Καραϊσκάκη 12
Ζαῖρη καὶ Ποντικοῦ, ἑδός Σκουζέ 1

καὶ ὑπὸ τῶν Γενικῶν Πρακτόρων κ. κ.

Ἀδελφῶν Δάνου καὶ Σίας

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Πεσμαζόγλου 4

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Νικητὰ 8. Τηλ. 1-87

ΑΠΡΙΛΗΣ - ΜΑΗΣ 1918
ΤΕΥΧΗ 9 & 10

ΣΤΙΧΟΙ

ΑΠὸ το παραμῦθι „Ο ΠΑΛΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ

ΚΙ' Ο ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ“

1

Τοῦ Πόνου τὸ πουλάκι τρέμει νὰ πλαγιάσῃ
ἐκεῖ ποῦ ἡ χαρὰ φωλιά θέλει νὰ πιάσῃ,
μὰ κάθεται μονάχο σὲ ξερὸ κλωνάρι,
καὶ μιὰ καρδιά νειριάζεται φωλιά νὰ πάρῃ,
ἄγια σὰ χάλασμα ναοῦ στὴν ἐρημιὰ της,
νὰ δίνη καὶ νὰ παίρνῃ τὴν παρηγοριά της.

2

Τοῦ παιδιοῦ ἡ γνώμη μοιάζει
μὲ μιὰ ἀμίλητη πηγῆ, ποῦ στάζει
τὴ σταλιά της μετρημένη κι' ἀκριβῆ,
μὲ τὸ θέλημά της

Μ' ἂν τῆς πῆς μὲ τὴ φοβέρα
νὰ χυθῆ, ν' ἀστράψῃ πέρα,
φεύγει ἀγριεμένη, καὶ θὰ κατεβῆ
στὰ κατάβαθὰ της.

3

Ἄπ' τὰ παραθύρια τὰ ψηλά σου
κύτα μὴ λιχνίζης τὰ καλά σου
σὰν ψιλή βροχούλα τὴν αὐγὴ
σὲ μιὰ ἀχόρταστη, ποῦ δὲν καρπίζει γῆ.

Ἄπ' τῆ βρύση τὴν κλειστή, ποῦν' ἡ καρδιά σου,
μοίρασε μὲ νόμο τὰ καλά σου
σὲ σκαμμένο αὐλάκι, σ' ἀμπολή,
γιὰ νὰ δώση ἡ γῆ σου ἀνθὸ πολὺ.

4

Τῆς σοφίας τὸ μέλι βγαίνει ἀπὸ δεντρὶ
χωρὶς κλώνια, χωρὶς φύλλα.
Στὴν κρυφὴ τὴν ὥρα του καὶ τῆ ἱερῆ,
στὴ βαθειά του ἀνατριχίλα,

Δὲν ὕμνολογᾶνε ἀνθοὶ καὶ ροδαμοί,
δὲ μεθοκοπᾶνε μῦρα,
μὰ χορὸ θλιμμένο στήνουν οἱ καῖμοι
γύρα στὸ δεντρὶ, ὄλο γύρα.

Τῆς ἀγάπης ὅμως ἀν ἔκει σπαρθῆ
τ' ὄριο τὸ περιπλοκάδι,
σὰν αὐγὴ καινούρια κάτι θ' ἀπλωθῆ,
κάτι σὰν καινούριο βράδυ.

Καὶ θὰ δῆς ἀνθόκλαδο μὲ κλαδὶ ξερό,
συντροφιά νὰ κάμη.
καὶ θὰ ξεφαντώσης σ' ἀνθινο χορὸ,
σὲ καρπῶν ποτάμι.

5

Τὰ παλιά, τὰ περασμένα
εἶναι τοῦ χαμοῦ σημάδια,
κατακάθια κούφια κι' ἄδεια,
τρίμματα λησμονημένα,
ποῦ δὲν πᾶνε στὸ βυθό.

Κ' εἶν' ἀπ' τὸ Συντρίμι τ' ἄλλο
τῆς Ζωῆς, ποῦ ταξειδεύει,
ποῦ μονάχο του παλεύει
μὲ τὸ Κῦμα τὸ μεγάλο,
κι' ὅμως στέκει πάντα ὀρθό.

Σέρνονται ὄλα τους καὶ πᾶνε,
σὰν τρελὰ καὶ μεθυσμένα
στ' ἀπρογιάλια τὰ θλιμμένα
τῆς Ἀλησμονιάς καὶ σπᾶνε
χωρὶς θόρυβο κι' ἀφρό.

Κι' ὅποιος νοῦς ἀργὸς ἄς τρέχη,
τὸ γιαλὸ ἔκει ν' ἀγναντέψη,
τὰ ρημάδια νὰ ψαρέψη
μὰ καρδιὰ ψαρᾶ δὲν ἔχει
νὰ πηδήση στὸ νερό,

Μὲ σκληρὴ γροθιά ν' ἀρπάξη
τὸ φανταχτερὸ καράδι,
ποῦ τὸ ὑγρὸ τ' αὐλάκι σκάθει,
ν' ἀνεβῆ καὶ νὰ προστάξη
στὸν ἐνάντιο τὸν καιρό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Α. Ε.

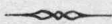
Ἦ τὰ βαριά ματόκλαδα καὶ τὰ βαθιὰ ἠσκιωμένα
Πάνω στ' ἀπάρθυνα ὄνειρα τῶν ἠσυχων νερῶν,
Ἦ οἱ μου οἱ πόθοι πρὸς ἐσᾶς ἔχουν φτερά ἀπλωμένα
Μὲς στὴ γαλήνη ἔκει νὰ πιοῦν τὴ λήθη τῶν καημῶν.

Κι' ὁ στόμα μὲ τις θεῖες γραμμές, ἀγάπης ἀναγάλια!
Κύματα ποῦ τῆς ἡδονῆς τ' ἀγέρι ἔχει φουσκώσει
Κ' οἱ στεναγμοὶ σας σβήνονται σὲ δόδινα ἀπρογιάλια,
Σᾶς στέλνω τὴ βαρκούλα μου—φιλή—νὰ πελαγώση...

ΜΗΤΣΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ

ΔΥΟ ΙΣΤΟΡΙΕΣ (*)

Στου Γιάκουμου τ' άχουράκι έσφαξαν μιá μέρα τήν κατσικά. Είτανε μιá μεγαλόσωμη. Τή γνώριζα γιατί έρχότανε συχνά κάτω άπ' τήν ταράτσα μας και τής ρίχναμε τά χόρτα. Τό τραπεζομάντηλο τό τινάζαμε στις κόττες, τά κόκκαλα τά πετούσαμε στα σκυλιά, τά ψαροκόκκαλα στις γάτες, και τά χόρτα στις κατσικές και τά γαιδούρια. Γι' αυτό πάντοτε κάπιο άπ' αυτά τά ζώα περίμενε υπομονετικά άπό κάτω.

Ο Γιάκουμος είταν ένας άνθρωπος μισόγερος, κοντός και αδύνατος. Χήρος με πεντέξη παιδιά, δυό μεγάλα στην Αμερική άπό τήν πρώτη του γυναίκα, με τρία-τέσσερα μικρούλια άπό τή δεύτερη, πεθαμένη κι' αυτή, και με δυό μικρότερ' άπ' όλα, μωρά σχεδόν, άνηψάκια του, όρφανά άπό μάννα κι' άπό πατέρα. Είχε μιá αυλή με κάμποσες κάμαρες μέσα, κ' ένα μαγαζάκι. Τά νοίκιαζε όλα, καθόταν και κείνος σέ μιá κάμαρα και περνούσε τή φτώχια του. Είχε τήν κατσικά για νά πίνουν γάλα τά παιδιά, και τά κατάφερνε νά πουλάει κιόλας.

Κι' άξαφνα, ένῳ είχε γεννήσει ή κατσικά και τά κατσικάκια γίνηκαν κανενός μηνός, αρρώστησε. Στην αρχή είταν αδιάθετη, άλλ' έπειτ' άπό λίγο έπεσε χάμω, φώναζε και τιναζόταν.

Ο Γιάκουμος έτρεχε δεξιά κι' άριστερά κ' έλεγε τά βάσανά του και τις υποψίες του κλαίοντας.

— Βάζω τό κεφάλι μου, έλεγε, ότι ή κατσικά θάχει καταπιεί βελόνα ή καρφιτσα. Κανένα ρουχο θά βρήκε άπλωμένο πουθενά, τ'όφαγε και πάει...

Η κατσικά είχε—μ' όλα τά ξόρκια—πού μούγγριζε και σπαρταρούσε τρεις μέρες. Έπί τέλους, όταν ψυχομαχούσε, άρπαξε τό πρώτο μαχαίρι πού βρέθηκε μπροστά του και τήν έσφαξε. Τήν έσφαξε και τήν έγδαρε, και τής βρήκε πέντε βελόνες. Δυό μες στην καρδιά της, δυό στα πλεμόνια, και μιá στο σκώτι της. Τις

(*) Με χαρά δημοσιεύουμε τό καινούριο δήγημα πού μ' έστειλε ή κ. Περσάκη άπό τό Παρίσι. Η κ. Περσάκη πρωτοδημοσίεψε δηγήματά της στο «Νουμά», στα 1916, πού κριθήκανε άπό τούς λογίους τότε παραπολύ εύνοϊκά και άνγνωρίστηκε ή κ. Περσάκη ως δηγηματογραφικό ταλέντο πρώτης γραμμής.

είχε μάλιστα, τήν άλλη μέρα, άραδιασμένες στα πέτα του σακκιού του, για νά φαίνονται και νά ξεθαρρεύεται ό κόσμος, και τις έδειχνε σ' όλες τις γυναικούλες τής γειτονιάς πού άγόραζαν μουδιασμένες τό φτηνό κρέας.

Τήν ίδια μέρα ό Γιάκουμος πούλησε τ' άρσενικό κατσικάκι στο χασάπη, και τ' άλλο τό θηλυκό τό κράτησε. Τό έκλεισε στ' άχουράκι, του έβαλε χορτάρι, πίτουρο, νερό, και τό άφησε μόνο.

Έκείνο δλη τή νύχτα έκλαιγε βραχνά και τρεμουλιαστά. Τήν άλλη μέρα φώναζε λιγότερο.

Είτανε μιá κατσικούλα συνηθισμένη, μαύρη κι' άσπρη, με μικρές γλήγγορες κινήσεις και ώραϊο κεφαλάκι.

Τήν έδλεπα πού τήν έφερνε βράδυ-βράδυ στο χορταράκι νά βοσκήσει πού είταν έξω στα οικόπεδα.

Στήν αρχή τήν περίμενε όρθος αλλά τό κατσικάκι είχε όρεξη κι' άναγκαζότανε κι' αυτός νά καθίσει.

Και καθότανε χάμω, σέ τίποτα πετρίτσες.

— Άρφανή!... Άρφανή!... τής φώναζε άμα άπομακρυνότανε λίγο, ή και χωρίς λόγο, κ' εκείνη τ' άπαντούσε βραχνά, χωρίς νά πάψει νά τρώει. Τόν άκολουθούσε παντού. Στο καφενείο, στον μπακάλη, και σ' όλες του τις δουλιές.

Ένα δειλινό τήν έδόσκησε, κ' έπειτα κάθισε στή γλυκειά άνοιξιάτικη βραδυά νά πάρει ανάσα.

Η Άρφανή σαν άπόφαγε στριμύχτηκε άνάμεσα στα πόδια του νά μασουλήσει με ήσυχία.

— Καλησπέρα Γιάκουμο! φώναξε μιá γυναίκα πού περνούσε με μαυρο μαντήλι, κι' άλλαξε τό δρόμο της για νά πάει κοντά του.

— Καλώς τό Ρηγιό, τής άπάντησε, σαν έφτασε, με κουρασμένη φωνή.

— Τάμαθες, Γιάκουμο, τάμαθες και τά δικά μας;

— Υπομονή, Ρηγιό μου, όποιον αγαπά ό Κύριος παιδεύει.

— Έ μ'ά πόσο πιά μ' αγαπάει έμένα ό παντοδύναμος;

Και τόν εκύταξε με θυμό μέσα στα μάτια.

— Καλά, καλά καλά! — έλεγε σά νά υποχωρούσε σέ κάποιον χωρίς νάν τό θέλει.— Άπό τά δεκατρία παιδιά πού έκανα, τό ξέρεις, τά δέκα τάχω στο νεκροταφείο. Μά τοϋτο τής έγγόνας μου δέν τό νταγιαντώ, όχι, δέν τό νταγιαντώ. Τά κάλλη της, οι χάρεις της, ή προκοπή της, τά πάχη της!... Δεκαπέντε χρονών εί-

τανε και για δεκαπέντε μέρες τὸ χάσαμε ἀπὸ τύφο. Κ' ἔμεινε ἡ κόρη μου χωρὶς ἄντρα και χωρὶς κορίτσι, με τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου μόνο! Καλά, καλά, εἶπαμε!... Δὲν εἶχαμε νὰ τὸ διατηρήσουμε, και ὁ ἀνηψός μου ὁ Σωτήρης—γίνηκε δεκανέας τώρα με τὴν ἐπιστράτευση—εἶπε πὼς εἶταν παιδί του και τὸ πήρανε στὸ νοσοκομεῖο ἢ «Ἀγία Ἐλένη». Ἄχ! και σὺν μᾶς παράγγειλαν πὼς πέθανε, ἄχ! για δὲν τὸ εἶδαμε τὸ ἄμοιρο νὰ ξεψυχάει, οὔτε τ' ἀκούσαμε για τελευταία φορά, τρέξαμε ὅλοι μας. Κ' ἐγώ, κ' ἡ μάννα του μαλλιασμένες, κι' ὁ παπούς του ἀπ' τὸ κρεββάτι, σύρθηκε κι' αὐτός, κ' οἱ δύο του μπαρμπάδες μᾶς ἀκλουθοῦσαν ἀμίλητοι κ' ἐκείνοι. Τρέξαμε ὅλοι μας, σὺν τὰ θερία, στὸ νοσοκομεῖο μὴ μᾶς τὸ πάρουνε και μᾶς τὸ σκίσουνε!.. Ἄστα, ἄστα τὰ βάσανά μας. Ξεκολλάει ἡ καρδιά μου σὺν τὰ θυμάμαι...

Κ' ἐπειδὴ κουράστηκε ἀπ' ἔσα εἶπε κ' ἤθελε ἄλλοῦ νὰ ρίξει τὸ νοῦ της, κάρφωσε τὰ μάτια της στὴν Ἀρφανή.

— Ἐγνοια πὸν τὴν ἔχουν και τὰ ζωντανά, εἶπε ἔπειτα ἀπὸ μακριὰ σιωπὴ ἀφηρημένη.

— Τί νὰ κάνω Ρηγιό μου; ἀπάντησε ὁ Γιάκουμος και σηκώθηκε ἀναστενάζοντας, τί νὰ κάνω; Σαράντα ἄγιοι, καθέννας με τὸν πόνο του! Ἡ τύχη μου τῶχει, βλέπεις, κ' ἐμένα, ν' ἀνασταίνω τ' ἀρφανά...

Και τότε μόνο τὸν ἄγγιξε ἡ διήγησις τῆς γριάς, σὰ θυμήθηκε και τὰ δικά του βάσανα, κι' ἄρχισε νὰ τὴν παρηγορεῖ κι' ἀπὸ βαθεῖα ν' ἀναστενάζει.

ΙΟΥΛΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ

ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Ἡλιος, χαρὰ καλοκαιριοῦ· τὸ χῶμα σκάει και τρίζει
σὰ σπόρος φλογερός.

Μεσημεριάζουν τὰ πουλιά στὴ λεύκα πὸν σωπαίνει
ἐκστατικὴ ἀπὸ τὸ φῶς.

Γύρω κλειστά παράθυρα· τὰ σπῖτια ὡς νὰ βαραίνει
μὰ ὑπέροφωτη χαρὰ.

Κάποιο στὸ δρόμον ὄργανο γλυκά πὸν ἀναστενάζει,
μοῦ σφίγγει τὴν καρδιά.

ΚΛΕΑΡΕΘΗ ΜΑΛΛΑΜΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

“ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΜΑΡΜΑΡΑ,,

(ἜΟ νέος ποιητικὸς τόμος τοῦ κ. Ἰωάννη Πολέμη)

Με τὴν τελευταία του ποιητικὴ συλλογὴ «Σπασμένα μάρμαρα» (1917), ὁ κ. Πολέμης κέρδισε τὸ Ἐθνικὸ Ἀριστεῖο για τὰ Γράμματα. Ἀπὸ μιὰ κοινωνία, σὺν τὴ δικὴ μας, πὸν δὲν ὀρέγεται και πολὺ νὰ προσέχη και νὰ τιμᾷ τὸ πνεῦμα, τὸ δῶρο τῶν θεῶν, ὁ κ. Πολέμης πιστεύουμε νὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους πὸν δὲ θὰ ἔχουνε, βέβαια, παράπονα. Δοξασμένος ἀπὸ τὸν Τύπο, ἀγαπημένος ἀπὸ τοὺς ἀστούς, στεφανωμένος ἀπὸ τοὺς συναδέρ-
φους του, τί ἄλλο πὰ ἔχει νὰ ποθήσῃ;

Στὰ 1883, τὴν ἐποχὴ πὸν φάνηκε σὰ γράμματα, με τὸ πρῶτο του βιβλίο, ποὺς ἔξερε, ἀν ὁ ἴδιος ἔλπιζε τάχα πὼς θ' ἀκολουθοῦσε μιὰ τέτοια θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία. Στὸ πρῶτο του τραγούδι, ἐκεῖ μέσα, ἔτοι χαρακτήριζε με κάποια δέιλια τὴν ποιητικὴ του ἐπίδοσι:

Ἄν γράφω τραγουδάκια και ἐγώ,
ἂν σὰς χαρίζω στίχους πέντε δέκα,
τὴν ποιήσιν λιγάκι ἀγαπῶ
για ἐρωμένη. ὄχι για γυναῖκα.

Εἶτανε οἱ καιροὶ πὸν ἡ τότε κοινωνία βρισκότανε μπροσιὰ σὲ μιὰν ἄλλη εὐκολη, πρόχειρη και τοῦ ποδιοῦ Μούσα, τὴ Μούσα τοῦ Ἀχιλλέα Παράσχου. Οἱ ψευτορομαντισμοὶ κ' οἱ κακοξηγημένοι βρωμισμοὶ, τραβούσανε τὴν ποιήσιν σὲ ἄπιαστα νεφελώματα. Αἴσθησις φῖνα και ψυχικότητα ξάστερη λείπανε πέρα για πέρα. Ὁργιάζε ἡ ἀχαλίνωτη φαντασία, κεντρισμένη ἀπὸ λογὺς ξένες μίμησις, ἀνταμωμένη με κάποια δημοσιογραφικὴ ἀναβαθιά, φτιασιδωμένη με τὴν ψευτοεγγένεια τῆς καθαρεύουσας. Μέσα στοὺς νεώτερους πὸν ἤρθανε νὰ χτυπήσουνε τότε τὴ ρομαντικὴ τάση, λογαριάζεται και ὁ κ. Πολέμης.

Πάσκιζε νὰ γείρη τὰ μάτια στὴν πραγματικότητα, νὰ ξηγῆσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδιάς του, νὰ πιόσῃ τὴ ζωντανὴ παράδοσι, νὰ ἐκφραστῆ στὴν κοινὴ γλώσσα. Βέβαια, δικό του δρόμο δὲν ἄνοιξε. Ἀκολούθησε μόνο πιστὰ τοὺς ἄλλους γύρω του, πὸν βλέπανε καθαρώτερα τὰ πράματα. Προχώρησε μ' ἐπιφύλαξη και με βήματα πάντα μετρομένα, δίχως τὸν ἄερα τῆς γνώσης και τῆς παλληκαριάς. Ζύγιαζε ὀλοένα τὰ γούσια τῆς κοινωνίας, κ' ἔφτανε ὡς ἐκεῖνο τὸ σημείο, πὸν θὰ μοροῦσε νὰ τὸν καταλάβῃ ἡ λεγόμενη κοινὴ ἀντίληψη, ἡ δημιουργημένη μόνο και μόνο στὸν τόπο μας ἀπὸ τὴ φημεριδογραφία.

Ἄπλὰ και τὰ τραγούδια μου και ὁ πλέον ἄπλως τὰ νοιώθει.

(«Παλ. γρ. βιβλ.» σελ. 136)

Αυτό στάθηκε το ιδανικό του ποιητή μας. Μεγάλο βέβαια ιδανικό. Φτάνει μονάχα να εννοήσουμε με το «άπλως» τον άγρο ψυχικά άνθρωπο, τον πνευματικά ισορροπημένο, κι όχι τον ακαλλιέργητο, με τη χοντρή πρωτόγονη αντίληψη του γύρο μας κόσμου.

* *

Με τα «Σπασμένα μάραθα» ο ποιητής μας τραγουδεί τον άσπικό έρωτα, που ως τώρα μας τον έφαιλε και στους άλλους του ποιητικούς τόμους. Ο λυρισμός του κ. Πολέμη έχει στο βάθος του κάτι το μονότονο. Η κάθε νέα του συλλογή δέ μας δείχνει ένα ουσιαστικό βάδισμα, μια νικηλία, μιαν άλλαγή. Τουτό θα το θέλαμε, αν όχι στα θέματα, που μπορεί πάντα να είναι τα ίδια, μα και πάντα καινούρια, με τη δύναμη της φρεσκάδας που κλείνει μέσα του ο ποιητής, μα θα το θέλαμε τουλάχιστο στον τρόπο που η καρδιά του χτυπά κ' αισιάνεται, στα μέσα που η τέχνη του κατέχει για να εκφράζεται. Κι όμως μ' όλα τούτα, φαίνεται πως δεν μπόρεσε να πιάση γερά ένα ύφος ξεχωριστό, ιδιότυπο και δικό του. Ο στίχος του περπατά τις περισσότερες φορές σωστός και μετρούμενος, μα κάτω από το σφιχτό του φόρεμα, νουώθουμε την οδσία την άπλαση, την άκατέργαστη, ξεχωρίζουμε τον πλατυασμό τον εσώτερο, το τράβηγμα της φράσης, το άλιγιστο περπάτημά της, το άδύναμο και το πεζό.

Μα κι αυτά τα χαρακτηριστικά δεν μπορεί να πη κανείς πως άποτελούν ύφος; Το κοινό ύφος του Δροσίνη, του Προβελέγγιου, του Στραϊήγη, του Σουρή, το άχαρο κουβεντιαστό, το βαρετά παραμυθάτο, το πεζολογικά δηγματικό, το παραγεμισμένο μ' επιφωνήματα και με παρένθεσες, που έχουνε μόνο σκοπό την πρόχειρη κατάστροση του στίχου; Είναι το ύφος που μπήκε στην ποίησή μας άπό το 1880 και δώθε, άπό κακή μίμηση πρώτα του Αίνε και κατόπι του Στεκέτη. Ίσως μαζί κι άπό κάποι' αντίθεση προς την πομπώδικη ρητορική της καθαρευουσιάνικης ποίησης.

Κι όμως η άπλότητα, η φυσική έκφραση, το κατάλληλο βάλλισμο της λέξης, το συνηθισμένο χρωμάτισμα του μιλημένου λόγου, είναι στοιχεία που κάτι θ' αξίζουνε στα δημοσορικά χέρια ενός δέξιου τεχνίτη, ενφ' πάμ δέν είναι διόλου δύσκολο να κατανήσουνε σε μωρολογία με τους στίχους ενός άδέξιου.

Μέσα στα «Σπασμένα μάραθα» το γνωστό παλιό μας ύφος του κ. Πολέμη, βέβαια δέν αλλάζει. Μονάχα έδω ο ποιητής συνεπαρμένος άπό την προσπάθεια που δείχνουνε μερικοί του νεώτεροι στα μετρικά και στη γλώσσα, πασκιζει κι αυτός να μην ξεφύγη, να μιμηθῆ, κ' έτσι καταφέρει πολλές φορές να φαίνεται ο στίχος του άσκότιαφος, κ' η γλώσσα του όσο το περισσότερο δημοτική, άπό τρωάρα μήπως περάσει τυχόν η τέχνη του για καθυστερημένη. Κι όμως η μετρική του, όσο κι αν της ξεφεύ-

γουνε κάποιες χασμωδίες, καθώς στους δεύτερους στίχους της σελίδας 6 και της σελίδας 52, στον ένατο στίχο της σελίδας 71, κι όσο κι αν δέν έχει το υστερημα του άκανόνιστου παρατοπισμού, πατεί πάντα μηχανικά, δίχως δικό της άερα. Μα και γλωσσικοί τύποι, σαν τους «άμφορείς» (σελ. 7), «τεχνίτου» (σ. 9), «άνθη-ρόσοαρχο» (σ. 11), «εργατινες (σ. 69), δείχνουν πως η ελάβεια του ποιητή προς τη δημοτική, σα να μην αναβούζη άπό τη ψυχή βαθιά. Τουτό μας άποδειχνει άκόμα και η τάση του να διορθώνει τη δημοτική λέξη, γράφοντας λόγου χάρη: «άργουγι-στούν» (σ. 131).

Κ' οι παρατήρησες αυτές έχουνε τη σημασία τους, για όσους νουώθουνε πως η νέα μας φιλολογία έχει τον προορισμό, μαζί με τόσους άλλους, να καθιερώση και γλώσσα στο έθνος, γλώσσα γραφή, με τους κανόνες που υπάρχουνε και που σενεδένουνε την κοινή μιλημένη, καθώς μας δείξανε λιγοστό ως την ώρα, μα με τρανά παραδείγματα λογοτέχνες. Του κάκου ο άληθινός ποιητής θα θελήση να ξεφύγη τους κανόνες αυτους. Θα συντριφῆ και θα πέση, χωρίς να νουώθη άπό που του έρχεται ο συντριμός κι ο χαμός του. Διουόμε για έργα που να κλείνουνε πρώτ' άπ' όλα μέσα τους, άρηλό πνεμα, ψυχή δυνατή κι άπέραντη. Μα ίσα ίσα τα έργ' αυτά είναι που θα καθιερώσουνε μαζί με τα μεγάλα τους διανοήματα και την άκέρια την έθνική τη γλώσσα, κανονισμένη στην εντέλεια και στηριγμένη στους κανόνες της τους ίδιους. Γιατί ποιος ξεχνά πως ο τεχνίτης ο σηματικός, πρέπει να είναι μαζί γραμματικός και στυλιότας αξιόλογος, και για να είναι τέτοιος, πρέπει να ξέρη να πατά τους πειρασμούς της μισής κι άναρχικής γλώσσας;

Και μόνο με τη γλώσσα ο ποιητής μπορεί να εκφράση την άρμονία που του πλημμυρίζει φαντασία και καρδιά, τη «ρήγισσα Αρμονία», όπως ο ίδιος ο κ. Πολέμη τη χαρακτήρισε στον «Ύμνο στην Τέχνη», που άπάγγειλε τη μέρα της επίσημης ύποδοχής του στην Ακαδημία. «Ο Leconte de Lisle», γράφει ο Ψυχάρης στα «Ρόδα και Μήλα» (τόμος Δ'), «συνήθιζε να προσέχη όταν έκανε τους στίχους του, σε κάθε συλλαβή, στη θέση, στο ρυθμό, στη μορφή, ως πουμε και στο χρώμα κάθε λέξης. Και μού έλεγε μιá μέρα, πως για όλοσορο το δημόσιο άδύνατο να μπῆ στο νόημα της πολύπλοκης τέχνης, άδύνατο να φιλοδιαβάση έναν ένανε τους στίχους, όπως τους έχει φιλοδοουλεμένους ο ποιητής. Μα πως άπτό δέν πειράζει, πως άπό το διάβασμα, όσο γλήγορο κι αν είναι, όσο άτεχνολόγητο κι αν το φανταστῆς, πάντα θα του άπομείνη μιá γενική άρμονία... Δε θυμούμαι αν ο μεγάλος μου φίλος, «άρμονία» το είπε η αν το είπε άλλως. Κάμ τέτοιο εννοούσε όμως και γώ βρισκω πως την άρμονία, πολλοί σήμερα ξεχνούνε στη γλώσσα τους. Έχει μιá δύναμη

ὡς τόσο ἡ ἁρμονία πὸν τοῦ κάκον, θὰ τὴ νοιώσης καὶ κεῖ ἀκόμη πὸν θαρρεῖς πὼς δὲ σὲ μέλει, καὶ κεῖ ἀκόμη πὸν δὲν ξέρεις τί πρῶμα εἶναι. «*Ἡ μισὴ γλώσσα, τὴν ἁρμονία δὲν τὴν ἔχει καὶ μῆτε μπορεῖ νὰ τὴν ἀποχτήσῃ ποτέ της.*»

*
**

Ξεφυλλίζοντας τὰ «*Σπασμένα μάρμαρα*», μάτια προσημένουμε νὰ πιάσουμε, νὰ ξεχωρίσουμε πουνθενά, τὴν ἴδια ψυχὴ τοῦ ποιητῆ φλογισμένη, ἀνταριασμένη, γαληνεμένη, ἀποθεωμένη. Κάτι στέκεται ἀνάμεσα καὶ μᾶς μπουδίζει. Ποῖο νὰ εἶναι τάχα τὸ μυστήριον;

Μήπως ἄραγε ὁ ποιητῆς, γράφοντας, ξεχνᾷ ὁλοτελετὰ τὸν ἑαυτὸ του, κ' ἔχει μπροστά του μόνον τὸ κοινὸ, πὸν ξέρει εἰ θέλει νὰ τοῦ προσφέρει γιὰ νὰ τὸν νοιώθῃ καὶ τὸν ἀγαπᾷ; Μήπως γράφει γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὴν πόρτα τῆς καρδιάς τοῦ λεγόμενου καλοῦ κόσμου, τῆς τάξης ἐκείνης πὸν οἰμᾷ μὲ τὸν ξένο ποιητῆ τῆς μόδας, κολακεύεται νᾶχῃ δίπλα της καὶ τὸν τρυφερό, τὸν ἐρωτικὸ ποιητῆ τοῦ τόπου της; Μήπως ὁ κ. Πολέμης γιὰ τὴν ὥρᾴ ἔγινε ἡ πνευματικὴ ἀνάγκη τῆς κοινωνίας μας; Κι ἂν αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ποῖος τάχα μπορεῖ νὰ τὸ ἰδῇ μὲ κακὸ μάτι, ἀφοῦ ξέρουμε πὼς ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια ἡ ἀνάγκη αὐτὴ ἔλειπε ὁλοτελετὰ; Τώρα πὸν ἦρθε, δὲν μποροῦσε βέβαια νᾶρθῃ ἄλλιως, σύμφωνα μὲ ἄλλες αἰτίες κι ἀφορμές, πὸν στέκονται πέρ' ἀπὸ τὸ θέμα μας. Συμπεραίνουμε τὸ λοιπὸν τὴ μοναδικὴ πρωτοτυπία τοῦ κ. Πολέμη. Ὁ ποιητῆς γράφοντας γιὰ ὅσο πῖο πολὺ μπορεῖ δημόσιο, δημοσιογραφεῖ τὴν ποίησιν. Χαρακτηριστικὸ πὼς ὅλα τὰ ποιήματα πὸν περιέχουν οἱ τελευταῖοι του τόμοι, δημοσιευτῆκανε πρῶτα σὲ καθεμερνὰ φύλλα. Μάλιστα ἔχουμε καὶ κάποια του περιέργη ὁμολογία γιὰ τοῦτο. Ἀφιερώνοντας μιὰ συλλογὴ του σὲ διενδυνητὴ ἐφημερίδα γράφει: «*Μίαν τυχερὴν ἡμέραν, πὸν συνητηθήμεν εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου, μοῦ εἶπες... Πρὸ πολλοῦ ἤθελα νὰ σοῦ κάμω μίαν πρότασιν: ἀποφασίζεις νὰ γράψῃς διὰ τὴν «Ἐστίαν» μίαν σειρὰν ποιημάτων; — Ἐδέχθην ὀλοφύχως...»* Κ' εἶσι γράφτηκ' ἕνας ἀπὸ τοὺς τόμους του.

Μὰ ὁ κ. Πολέμης κατώρθωσε τὴν αἰσθηματολογικὴ του κοινοτοπία νὰ τὴν κάμῃ τέχνη σημαντικὴ. Μέσα στὴν ἴδια περιοχὴ δουλεύει τώρα τριανταπέντε ὀλόκαιρα χρόνια. Τὰ μάτια του δὲ λυμπίζεται νὰ τὰ ρίξῃ σὲ ἄλλους ὀρίζοντες. Κι ἂν κάποτε ἡ πατριδολατρικὴ μούσα τὸν τραβᾷ, εἶναι καὶ τοῦτο δημοσιογραφικῆς ἀνάγκης ἀποτελέσμα. Ἡ λυρικὴ του ἐργασία προητέρε' ἀπὸ τὰ «*Σπασμένα μάρμαρα*», σηματοδεύτηκε μὲ τὰ «*Ποιήματα*» (1883), τοὺς «*Χειμῶνανθους*» (1888), τ' «*Ἀλάβαστρα*» (1900), τὰ «*Κειμήλια*» (1904), τὰ «*Ἐξωτικά*» (1905) καὶ τὸ «*Παλῆδ βιολί*» (1909). Δουλεῖα κάμποση γιὰ τὸ στεγνὸ τόπο μας, πὸν ἀξίζει καὶ μόνον ἡ ἐπιμονὴ της τὸ σημερνὸ μας ξέτασμα.

Κ' εἶναι ἀλήθεια πὼς στὰ «*Σπασμένα μάρμαρα*» ὁ ποιητῆς

κατορθώνει κάποτε νὰ ντύσῃ τὴν ἀσύνειδὴ του μίμησιν, (*Μάτερ-λιγκ*), μ' ἕνα φόρεμα καλοβαλμένο.

Λιγοψυχοῦν τὰ ῥόδα στ' ἀνθογιάλι...
Μὲ μάτια ὄνειροπλάνευτα, θαμπὰ
στὸ πλάγι ἢ κόρη, τὸ χλωμὸ κεφάλι
στὸ χλωμότερο χέρι τ' ἀκουμπᾷ.

Τί συλλογιέται; Δίχως νὰ θαρῇ
κυττάζει πρὸς τ' ἀφλοίσβιστο ἀκρογιάλι,
καὶ μέσ' στὴ σιγαλιά τῆ θλιβερῆ
λιγοψυχοῦν τὰ ῥόδα στ' ἀνθογιάλι.

Ἄλλοτε πάλι ὁ πραγματισμὸς του σφραγίζεται μὲ τὸ βαθὴ ἄσπισμὸ πὸν καίει τὴ φαντασία τοῦ ποιητῆ μας.

Κοιμάται ἡ νειά, καὶ ξάγρυπνος ὁ νεῖος περνοδιαβαίνει
καὶ λαχταρᾷ καὶ τραγουδεῖ τὴ νειά τὴν κοιμισμένη...
Στὸ κεντητὸ προσκέφαλο καὶ στ' ἀπαλό σου στρῶμα,
κόρη, τὸν ὕπνο χόρτισε, κόρη, κοιμήσου ἀκόμα
κι' ἄσε τὸ νεῖο νὰ ξαγρυπνᾷ νὰ κἀνῃ σου καρτέρι.
Γιὰτὶ θὲ νᾶρθῃ ἕνας καιρὸς, ὅταν σὲ κἀνῃ ταῖρι,
ποῦ αὐτὸς γλυκοκοιμούμενος θὰ σοῦ γυρνᾷ τὴν πλάτη
καὶ σὺ τὸ βρέφος θὰ κρατᾷς καὶ δὲν θὰ κλείνης μάτι.

Μὰ καὶ κάποτε εἶναι ν' ἀπορῇ κανεὶς πὼς ἡ ἀναγνώριση τοῦ κ. Πολέμη ὡς «*τρυφεροῦ*» ποιητῆ, ἔχει ἀκόμα καὶ τοὺς δισταχτικὸς.

Γύρισε μεθυσμένος καὶ τὴν ἔδειρε
κ' ὕστερα τὸ μετάνοιωσε καὶ κλαίει.
Συχώρησέ με, ἀγάπη μου, γυναῖκα μου
τῆς λέει.

Κρῦβει τὴ ὄψι μέσα στὶς παλάμες του
καὶ κλαίει καὶ κλαίει καὶ κλαίει κι' ἀναστενάζει.
Ὅσο κρασί ἔχει πιεῖ, ὄλο ἀπ' τὰ μάτια του
τὸ βγάζει

*
**

Ἡ ποίησιν μας, τὰ τελευταῖα χρόνια, ἐλπίζουμε νὰ πῆρε κάποιον ἄλλο δρόμο. Δένε, πὼς ὑπάρχουν οἱ ἐργάτες της πὸν στέκονται ἀλάργα ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀναγνώριση. Τοῦτο δὲ γίνεται μὴ νάχα στὸν τόπο μας. Εἶναι μιὰ μοῖρα πὸν βαραίνει κι ἄλλοῦ τὴν πνευματικὴ ἐργασία, ὅταν αὐτὴ ἔχει τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σοβαρότητάς καὶ τῆς ἀξίας της. Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπηρεάσανε σὲ διάφορα συνήθια μερικὲς φιλολογικὲς ποιότητες. Ἡ ρεκλάμα καὶ ὁ θόρυβος θεωρηθῆκανε ἀπαραίτητα στοιχεῖα. Χωρὶς αὐτὰ, βέβαια, δὲ σημαίνει πὼς τὸ ἀληθινὸ πνεῦμα θὰ πάῃ χαμένο.

Μὰ τὴ στιγμὴ πὸν τὸ Κράτος ἀποφασίζει νὰ ρίξῃ τὴν εὐγενικὴν του προστασία καὶ στὰ Γράμματα, νὰ ξεχωρίσῃ τιμητικὰ τοὺς ἀνθρώπους πὸν ἀφιερῶσανε τὴ ζωὴ τους ἐκεῖ, ἔχουν ἴσως τὸ δικαίωμα οἱ νεώτεροι νὰ ποῦνε μὲ εἰλικρίνεια κάθε γνώμη καὶ ἀντίληψή τους, νὰ χαρακτηρίσουνε ἑάστερα μιὰ στεφανωμένη φιλολογικὴ ἐργασία, χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ θελήσουνε ν' ἀσεβήσουνε σὲ παλαιότερους τεχνίτες, πὸν ὅπως κι ἂν εἶναι, δουλεύοντας, δημιουργήσανε μιὰ παράδοση, ἀξία προσοχῆς μὰ καὶ λεύτερης κρίσης.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ

“Ο,τι δὲ βλέπουν ἀνοιχτά, βλέπουν κλειστά τὰ μάτια.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Βλέπουν τὰ κλειστά τὰ μάτια. “Ο,τι ἀνοιχτά οὔτε φαντάζονται κι’ ἀθώρητο δὲν ὑπάρχει. Τὴν ἱστορία τὴν κοινὴ βλέπουν σὰ μαγικὸ παραμῦθι γιατί ἀγναντεύουν τὸ μυστικὸ, τὸ ἐσώψυχο, τὸ πάντα ξεχωριστὸ καὶ θησαυρὸ καὶ στὸ πιὸ συνειθισμένο ἀσήμαντο... Νιώθουν τὸ Ἐγὼ τῆς τιποτένιας κίνησης ποὺ ὑψώνεται μὲ πλατιά, ἀγνά φτερά.

Τὸ Παλληκάρι καὶ ἡ Κοπέλλα ἀγαπηθήκανε... Παθητικά, μὰ χωρὶς οὔτε στιγμή ὑπέροχη στὴν Ἀγάπη τους. Τίποτε πιὸ μεγάλο. Ἐρπετὰ σφύριζαν γύρω τους. Δὲν εἶσαν ἀρεκτὰ πιὸ ψηλά ἀπ’ αὐτά, οὔτε ἀρεκτὰ ἀλύγιστα μαζί. Χώρεσε ἀνάμεσὸ τους ἡ ἀσχήμια. Σχεδὸν δὲν πάλαψαν... Σχεδὸν ἐγκαρτερικά τὴν ἄφησαν νὰ τοὺς νικήσει. Ἀγαπηθήκανε δυνατὰ καὶ βαθιά, ὅπως ὅλοι, μονότονα. Χωρίστηκαν... Πόνεσαν... Πολὺ ὀδυνηρά. Ἀκονισμένα νύχια ξέσκισαν σάρκες μέσα τους. Σπαραγμένοι αἱμάτωσαν κι’ ἔκλαψαν κι’ ἀνατρίχιασαν ὀλόκληροι ἀπὸ λυγμούς. Εἴταν ἀληθινὸς καὶ δεσποτικὸς ὁ πόνος τους. Κάτι αὐλώσε... ἴσως... ὅμοια μὲ κάθε πόνος, ἀκόμα καὶ στοὺς ἀνήμερους γιὰ τὴ χαρὰ. Πολὺ περισσότερο τοὺς βασάνισε... Ὑστερα μὲ τὸν καιρὸ, ἔσβυσε κι’ αὐτός. Ξέχασε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Μπορεῖ ὄχι κι’ ὀλότελα. Ἄφησε κάποια σφραγίδα ἀπέθαντη κι’ ὅταν πέθανε τὸ διάβα τῆς Ἀγάπης. Ζήσανε ὅμως εὐχαριστημένοι καὶ χωρὶς τὸν Πόθο τους. Ἴσως καὶ μ’ ἄλλες ἀγάπες. Ὅπως τόσοι ἄλλοι, ὅπως ὅλοι... σχεδόν... Εἶναι κοινή, κοινή, κι’ ἀσήμαντη ἡ ἱστορία τους.

Κάτω ἀπὸ τὰ κλειστά βλέφαρα βλέπουν τὰ μάτια τὸ πρῶτο συναπάντημα... Χάνεται ὁ ἥλιος, ὁ στερνὸς τοῦ χρόνου, ἐγκαλιάζοντας ὅλη τὴ Φύση σ’ ἓνα πορφυρένιο μαγνάδι. Μέσα στὸ χάδι του, μ’ ὅλο τὸ χειμῶνα ποὺ τὴν παγώνει ἀνανθη, ἀναγαλλιᾶζει μιὰ μυστικὴ μαγιάτικη ἀτμόσφαιρα ὑποβλητικῆς ὑπόσχεσης. Ἐνα πεῦκο καταπράσινο, μοναχικὸ στὴ βράχινη πλαγιά τοῦ λόφου, ἀπλώνει γαληνὰ καὶ ἰσχυρὰ τὰ παράξενα τυραννισμένα ἀπὸ ἀνεμοδάσματα κλαριά του... Βλέπουν τὰ κλειστά μάτια... Καὶ βλέπουν τὸν ἑαυτό τους κάτω ἀπὸ τὰ κλαριά. Στὸ βασιλικὸ βασίλειμα τὸ

χῶμα σὰν ἀνάλαφρο, ὅμοια μὲ τὸ βραδυνὸ ἀπόκρυφο οὐρανὸ σκοτεινιασμένο κι’ ὅλας καὶ φωτεινὸ ἀκόμα, τοὺς χαρίζει τὴν ἔξαρσὴ του. Μιὰ γοητεία καλὴ κι’ ἓνας ἐνθουσιασμὸς τοὺς πλημμυρίζουν ἀπὸ τὸ Σύμπαντο, κι’ ὄρμουνε ἀπὸ μέσα τους, ἀρμονικά, πολὺ βαθύτερα ἀπὸ μέθη, σὰν τὸ πάθος ποὺ πλάθεται... Ἀκίνητα πέφτουνε τὰ χέρια τους, νευρικά καὶ κρῦα, μαντεύοντας ὅποιο σφιξίμο πραματικὸ ἀδύναμο νὰ ἐκφράσει τὴν ἔνταση τοῦ πλησίασμά τους ποὺ τὸ διαισθάνονται χωρὶς ἀκόμα νὰ τὸ ξέρουν, χωρὶς δημιουργούμενο νὰ ὑπάρχει ἀκόμα... Ἀγναντεύουν τὸν ἥλιο καὶ νιώθουν ἀσυνείδητα πὼς ἀπόψε μαζί μὲ τὸ χρόνο ποὺ φεύγει γιὰ πάντα, κάτι δικό τους παίρνει ἀγύριστα. Θάβει πολὺ βαριά τὴ μορφὴ τῆς ζωῆς τους ἴσαμε σήμερα. Καὶ μ’ ὅλο ποὺ παράφορα τὴν ἀγαποῦνε, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο τὸ Ἐγὼ τους, δὲ λυποῦνται γιὰ τὸν ὀριστικὸ ἀποχαιρετισμὸ τόσο ἀπὸ τὸ εἶναι τους, ἀρπαγμένοι ἀπὸ τὸ προαίσθημα τῆς χαρᾶς, τὸ τόσο χαρούμενο, ποὺ ὑψώνει ὕμνους σὲ κάθε ἐντότερό τους, ἀόριστα κι’ ἐπιβλητικὰ τραγουδώντας πὼς μὲ τὸν καινούριο χρόνο κάτι πολὺ πιὸ πλέριο, κάτι πολὺ ὠραῖο, θ’ ἀναβλύσει ἀπὸ μέσα τους... Πὼς ὅτι πεθαίνει θ’ ἀνασθηθεῖ μεστώτερο καὶ πιὸ δυνατὸ σὲ νέα ζωὴ, τὴ μόνη ἄξια... Νιώθουν κάτω ἀπὸ τὰ κλειστά βλέφαρα τὰ μάτια τὸ πρῶτο συναπάντημα στὸ δειλινὸ, ὅπως δὲν τὸ εἶδαν ὅταν τὸ ζήσανε.

Φτάσανε στὴν ὀλοζώντανη χαρὰ τῆς Ἀγάπης τους... Βλέπει τὸ κλειστὸ βλέμμα τὴ βαρκούλα ποὺ θέλησαν, ὄχι ριψοκίνटना, ἀνήξεροι μέσα στὸ θρίαμβο καὶ τὴν πεποιθήσή τους ὅποιου φόβου ἢ ὁποιασ ἀμφιβολίας, ἄφταστοι ἀπὸ ὅποιο κίντυνο, νὰ τοὺς ὀδηγήσει στὴν τρικυμία μιὰ νύχτα πυκνὰ σκεπασμένη ἀπὸ σύννεφα ποὺ φράζονε κάθε ἀστεριοῦ τὸ θαμποφῶς... Δὲ διακρίνονται οὔτε οἱ ἀφρισμένες κορφὲς τῆς ὀλόμαυρης θάλασσας ποὺ σπάνει στὴ βαρκούλα, καὶ λυσσασμένη τοὺς βρέχει μ’ ἓναν πόθο νὰ τοὺς ἀρπάξει. Οὐρλιάζει ὁ ἄνεμος γέροντας τὸ παννί. Στιβαρὰ τὸ χέρι Του κρατᾷ τὸ τιμόνι τόσο δυνατὰ καὶ τόσο ἴσια, καθὼς Τὴν αἰσθάνεται τόσο κοντὰ του γιὰ νὰ Τὴν προστατεύει καὶ νὰ Τὴ σώζει, γιὰ νὰ Τὸν ὀδηγεῖ μυστικά μὲ τὴ γυναίκεια τῆς διαίσθησης στὸ ἀδιαπέραστο σκοτάδι τῆς μανιασμένης ταραχῆς... Τίποτε ἀπειλητικὰ ἀδύναμο δὲ διαπερνᾷ τὰ κλειστά βλέφαρα. Ἀλύγιστοι κι’ ἄτρεμοι, ἀκουμπισμένοι ὀλόκληροι ὁ ἓνας ἀπάνω στὸν ἄλλο, περήφανοι κι’ ὀλομόναχοι στὴν ἀπεριόριστη ἐρημιά, νικητὲς κάθε ἐχθρικής ὀρμῆς, πιὸ ἐλεύτεροι κι’ ἀπὸ τὸν πιὸ πλατὺ ἄνεμο, μέσα

στη νύχτα που την πιστεύουν αιώνια γιατί γι' αυτούς φέγγει μονάχα πύρινη ή φλόγα της ψυχής τους, κυβερνοούν τη θάλασσα... Βλέπει το κλειστό βλέμμα μονάχα τ' απόλυτο, την άθραυστη βαρούλα με το λευκό παννί.

Το βλέμμα κλειστό βλέπει το χωρισμό τους... Καμιά από τις ταπεινότητες που μικρές και σωριασμένες χάραξαν ένα ρέμα ανάμεσό τους, αδιάβατο, με λασπωμένα νερά... Βλέπει έναν αρχαίο ναό κάτασπρο μέσα στο Μεσημέρι. Τα μάρμαρά του λάμπουν τόσο θαμπωτικά που μόνον αυτός υπάρχει στο Σύμπαντο. Ή ανυπέρβλητη Ωραιωσύνη που άθνατη μένει σ' όποια της έκφραση, και στα συντριμιά της, ανάγγιχτη από την άδυσώπητη εξέλιξη, γιατί έφτασε στο Τελείο της. Όλα όλοϋθε όμοια γιατί σύμφωνα λατρεύουν... Ή άδυσώπητη εξέλιξη, όλόψηλη, όρισε το χωρισμό. Τίποτε άλλο δέ βλέπει το κλειστό βλέμμα. Και βλέπει τον έαυτό τους όρθιο κοντά σε μιá μακριά στήλη, πυρωμένη από τον ήλιο, που και πεσμένη ίδια διατηρεί τη φτερωμένη της κίνηση. Χελιδόνια στη σωριασμένη της κορφή έχουν χτίσει τη φωλιά τους, την έφήμερη κ' αιώνια... Όταν σημάνει ή ώρα θά φύγουν, πέρα, κ' ίσως ξαναέρθουν, κ' ίσως δέν ξαναέρθουν ποτέ, μά άλλα χελιδόνια σε αδιάκοπη εξακολουθήση απaráλλαχτη το ίδιο όνειρο θά ζωγραφίσουν και θά αισθανθοϋν, όμορφο, πάντα. Τους χαϊδεϋουν, ακούραστα, πετώντας λυγερά κι' απαλόγραμμα όπως χαϊδεϋουν το ναό. Και κείνοι τεντώνουν τα χέρια τους σιωπηλά, τα σφίγγουν με όλόκληρη την ψυχή τους, που την ανταλλάζουν άγύριστα. Άνασηκωμένα τα μέτωπά τους δέν εκφράζουν ούτε τον ίσκιο του έσώτερου της λυγμού... Άπομακρύνονται καθένas το δικό τους μονοπάτι ν' ακολουθήσει, σ' αντίθετη διεύθυνση όδηγημένα, καθένas με την ψυχή του άλλου στο στήθος του... Δέ θά συναντηθοϋνε πια ποτέ... Άπομακρύνονται μέσα στο Μεσημέρι, μέσα στη λευκότη του ναού που τους κρύβει, στη λευκότη που απλώνεται άπέραντα στα μονοπάτια τους...

Κάτω από τα κλειστά βλέφαρα βλέπουν τα μάτια τον πόνο... άγνό. Το φορτίο που βαρϋ πιέζει τα βήματα χαμηλά να σέρνεται κάτω από την καθημερινή πικρία, από το άσφυχτικό κι' άνυπόφορο του απέλπιδου, βλέπουν σα θησαυρό πολύτιμο... Σάν άπολύτρωση... Βλέπουν το τιποτένιο της ευτυχίας στη συμπλήρωση. Την άγωνία, την κατάρρευση του ίδεατου σε καθημερινές πεζότητες που το σκοτώνουν, άσχημαίνουν και την πριν όρ-

μή του. Τιποτένια μαραίνουν κάθε λατρεία σε πλήξης, σε άπαρησή της... Τα στοιχιά του πόνου που άνήμερα και σκληρά τυρανοϋνε τ' ανοιχτά τα μάτια, φεύγουν, χάνονται διωγμένα από τα κλειστά βλέφαρα που μέσα τους κλείνουνε μόνο γλυκά ξωτικά... Στα κρινένια τους χέρια κρατοϋνε άνθισμένα λουλούδια που δέν είναι παρά μελωδικές ευωδιές, λουλούδια με την έκφραση όνειρεμένων εικόνων.

Σά μαγικό παραμϋθι βλέπουν τα κλειστά μάτια την κοινή, κοινή κι' άσημαντη ιστορία... Σε παραμυθένιες μορφές σαν άριστουργήματα άνασηκώνεται ό,τι πέρασε μονότονα, άπόκρυφα μόνο, μόνο αδιαίσθητα ίσως κάποτε μαντεμένο όταν ζοϋσε, κι' ός εΐταν παθητικά και χαρούμενα άγαπημένο, πιό όμορφο από τη ζωή.

Ός που ανοίγουν βίαια από τη ζωή τα μάτια νικημένα από δάκρυα που τα πλημμυρίζουν μ' όλη τη λησμονία που ανοιχτά τα γαλήνεψε τώρα, και κλαίνε με παράχορδα αναφυλλητά. Σπαραχτικά αναφυλλητά που παγώνουν τα γόνατα και βασανίζουν τα χέρια που σπασμωδικά τεντώνονται και δέν άρπάζουν τίποτε παρά τη μοναξιά και το κενό.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

M A N N A

Έμένα που περήφανο παντα το φρούδι
όρθο στέκει στο μάτι, ποϋτε να κοιτάζει
τη γη δέν καταδέχεται, πώς με μαλλάζει
ή τρυφερή Σου άγάπη, Μάννα μου! Άντικλειδι
χρυσό, για την καρδιά μου την κλειστή, που φίδι
φαρμοκερό το μίσος μέσα της φυλάζει,
γίνεται και γλυκειά παρηγοριά μου μπάζει,
που μυστική ζωογόνηση στο εΐναι μου δίδει.
Άχ, να μποροϋσα Μάννα μου, κ' εγώ την τόση
άγάπη σου πληρώνοντας, κι' όλο του κόσμου
το μίσος ξεριζώνοντας, που έχει φυτρώσει
έτσι κακόβουλα και κολασμένα εντός μου,
ιερό βωμό μέσα στα στήθια μου να χτίσω
κι' άπάνω θρόνο, την άγάπη Σου, να στήσω.

ΑΝΤ. ΚΑΤΖΟΥΡΟΣ

ΤΟ ΤΣΑΪ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ «ΠΥΡΣΟΥ», ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

Στ' ἀκριβὸ κινέζικο θὰ πιῶ φλετζάνι.

Καθάρια πορσελάνη!

Διάφανο καὶ φεγγερὸ κι ὠριὸ κοχύλι.

Χάϊδι ἀπαλὸ στὰ χεῖλη.

Θάλασσας κυματισμὸς ἀσημωμένης,
φεγγαροφιλημένης.

Δουλεμένα τεχνικὰ τὰ χρώματα ὅλα,
μουντὰ καὶ φεγγοβόλα,

τὰ χρυσὰ καὶ τὰ γιουλιὰ καὶ τὰ γαλάζια
—ρουμπίνια καὶ τοπάζια—

ἔναν κόσμο τραγουδοῦν ἀλαργινόνε,
χαρὰ τῶνε ματιῶνε—

Γύρο ἀπὸ φωτόπλαστα νησιὰ ὀπαλένια
τὰ πέλαα κρουσταλλένια.

Σὲ ξανθὲς ἀκρογιαλιές, στὸ κῦμα πλάϊ,
ποὺ παίζει καὶ γελάει,

καὶ πιὸ κεῖ, στὰ σύδεντρα ριζὰ τὰπόσκια,
τᾶρινὰ τὰ κίόσκια.

Σύγνεφα ἀγοπούπουλα. Χρυσὰ λουλούδια.
Χιονάτα πεταλούδια.

Πάνω σὲ πολύχρωμα χαλιά, μὲ τάξη,
ντυμένες στὸ μετᾶξι,

νά κ' οἱ δοξαρόφρυδες Κινεζοποῦλες
σταράτες καὶ μικροῦλες.

Κέρνα με τὰρώματα τῆς Κεϋλάνης
στὸ φῶς τῆς πορσελάνης.

Κέρνα τὸ ξανθὸ πιετὸ σὰν τὰ μαλλιά σου
γλυκὸ σὰν τὰ φιλιὰ σου.

Κέρνα με, νὰπλώσουνε τᾶνάερα μύρα,
Ξανθὴ νεφέλη, γύρα

στὴν ξανθὴν ἀγάπη μας. Στὰ φωτογήσια
θὰ νὰ τὴ φέρουν ἴσια

τὰ κρουσταλλορέματα, στὸ φῶς νάνθισση
καὶ νὰ μוסκοβολήση

σὰ λουλούδι ξωτικό. Σὰν πεταλούδα
θὰ πλέη μὲς στὰ βελούδα
τῶν ἀπαλοσύμφωνων. Κι' ἂν κάποια ὀρμήση,
σὰν τὸ κακὸ μελίτσι,
ἔγνια μαύρη ἢ συλλοή, καμιὰ μικρούλα
θάρθη Κινεζοπούλα
σιώντας τὴ βεντάλια της καὶ θὰ τὴ διώξη
μὴν τύχη καὶ μᾶς σκρώξη.

ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ

Η ΠΟΪΛΑΚ (*)

Τὸ πῆραν γιὰ συνηθισμένο παραπάτημα, γιὰ στραπούλισμα κοινό, ποῦ θὰ περνοῦσε μόνο του, τὸ ξαφνικὸ πάθημα τοῦ φιλιτισένιου ποδαριοῦ καὶ γιὰ νὰ φέρουν εὐθυμία στὴν καλὴ τους μπείσσα οἱ καλὲς καὶ καρδιακὲς τῆς φιλενάδες, ἀρχίζουνε τ' ἀστεῖα.

Καὶ λέγανέ της χωρατὰ, νὰ σκουξουν τοῦ ὄμορφου Γκιολμάν, νὰ τῆς γιαιτρέψη τὸ λευκαστράγαλο γλυμένο ποδαράκι. Σώνει νὰ γκίξη τὸ χεροῦλι τὸ ἀπαλὸ καὶ ἄσπρο σὰν κρίνος Ἀπριλιοῦ, κι' εὐτὺς θὰ τὸ γιαιτρέψη. Ἄν πῆ καὶ δυὸ γλυκόλογα - οὐ βέβαιον πῶς θὰ τὸ γιάνη μὲς ἀνοίξη τὸ μελένιο στόμα του μὲ τὰ κρεμέζα χεῖλια.

Κι' ἀρχίνησε τώρα τὸ λακριντί, γύρω στὸ νηὸ μὲ τὸ γλυκὸ τὸ θῶρι, ποῦ ὅλες τοῦ εἰξέρανε τὸνομα, τίς χάρες καὶ τὴν πιδεξιοσύνη του στὴ γιαιτρική—καὶ πήγαινε τὸ λακριντί γαῖτάνι μέσα στὸ νερὸ τοῦ ποταμιοῦ, ὅθε πλέναν οἱ χανούμισες τὰ μάλλινα σκουτιά τους στὰ βοτσαλάκια καὶ στὶς πλάκες τίς μαβιές.

Τί ἔφταιγε ἡ καῦμένη ἡ Ποϊλάκ σὰν τῆς εἶτανε θαράπειον τὰ γλυκὰ πειράγματα καὶ οἱ τόσες παίνοιες, ποῦ τοῦ κᾶναν τοῦ ὄμορφου γιαιτροῦ; Στὰ χεῖλη τῆς ἐρχότουνα, νὰ φχαριστήση ὄλο τὸ γυναικολοῖ, ὅπου τονὲ παινέβαν, ἀψεγάδιαστο—Σᾶμπως καὶ ἀπατή της εἶχε τι ψεγάδι γιὰ σουσούμι;

Καμιὰ ὅμως δὲν εἶπε γιὰ τὴν ὀμορφιά του τὴν ἀγγελική, ὅλες ἐπαραβγαῖναν νὰ παινέσουνε τὴν τέχνη, τὴν καλωσύνη καὶ τὴν εὐγένειά του. Ἀλλὰ δὲ χρειάζονται ἀνιστόρημα γιὰ τὴ γλυκὴ του ὀμορφάδα.

Εἶδε μονάχη της ἡ Ποϊλάκ μὲς ἀπὸ τᾶνοιγμα τῶν λυγαριῶν σὰν ἀπὸ κανοκιάλι τὸν αὐγερινό, τὸ ἀσπρόχλωμο, σὰν παλὴ φίλ-

(*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ περασμένο τεῦχος (σελίδ. 28—35).

ντισι, πρόσωπό του μὲ τὸ ψιλόξανθο μουστάκι του καὶ τὰ γλαρὰ οὐρανικά του μάτια, τὰ ἄδολα—Ἀμάν, ἀμάν γκιουζέλ ντοχτόρ—ἔσὺ δὲ γιαιτρέυεις, θανατώνεις, μὲ τὴ μελίχια σου μορφή!

Κι' ὅπως τῆς μίλησε μέσα στὸ ἀγνό της στήθος ἡ καρδοῦλά της, ποῦ λαχτάρησε, σὰν ψάρι μὲς στὸ δίχτυ, δὲν εἰμπόρουν οἱ φιλενάδες οἱ καλοπροαίρετες νὰ τῆς ἀνιστορήσουν. Καῦμένη Ποϊλάκ!

Μιὰ τσοῦπρα δωδεκάχρονη, μὲ γρήτικη πολυξερωσύνη, κατέχει πῶς ὁ Γκιολμάν ντοχτόρ τραβᾶει στὸ Γενῆ-Μαχαλέ, ποῦ κιντνεύει ἡ μάνα τοῦ Μουχτάρ-Μπέη ἀπὸ βαρὺ ἀρρωστικό.

Ἄχ Ποϊλάκ, ἄχ Παϊλάκ! Νεράϊδα, στρίγγλα, σὲ φτόνεσε καὶ μπῆκε μὲ τὴν ἀνάπνοια μὲς τ' ἀστήθη ποῦ καὶ σοῦ ἄνεψε καμίνι. Κι' οἱ Λάμιες, τοῦ θανάτου ἀερικά, σοῦ σφύριξαν στ' αὐτί σου, νὰ καρτερέσης νὰ τὸν δῆς ὄντας θὰ γυρνᾶει, ἀπὸ τοῦ Μουχτάρ τὸ κονάκι.

Κακὴ μέρα ἡ σημερινή, Ποϊλάκ, ποῦ νὰ μὴν εἶχε φέξη. Ἐφλογίστηκες ὄλη ἀνοιωτὰ σου, ἐκάηκες ἀπὸ μεράκι πρωτόφαντον γιὰ τὸν τρυφερὸ καὶ ξακουσμένονε γιαιτρό.

Ἐγέμισε μὲ μίας ξέχειλα, ἡ δόλια σου ἡ ψυχὴ ἀπ' τὴν εἰδή του καὶ πιά δὲν ὑπαρχε ἄδειον καθόλου μέσα σου. Γέμοσε πλέρια τὸ κενό.

Καὶ τὸ δεῖλι, δὲν ἐκύταζες τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέρμα, μόνε κύταζες δεξὰ σου, ὅθε διάβαινε ὁ νέος, ὁ ξανθός, ὁ καλοθώρητος ἡλιος, ποῦ καίγει καὶ φλογίζει πιότερο κι' ἀπὸ δέκα ἡλίους καθημερινούς.

Μὰ τρεπὸ εἶνε νάκουστη, πῶς ἀπ' τὴ φαντασά της δὲν ἀπέρασε γνώμη κακὴ, ἐπίβουλη, ποῦ νὰ μολέψη τὴν ἄσπιλη καὶ παντογνωρισμένη φρονημάδα της.

Ἄχ Ποϊλάκ, Ποϊλάκ!

Σὰν τέλεψε τὸ ἔργον στὸ ποτάμι καὶ πισωστρέφαν στὸ χωριό, ἡ παναγάπητη χανούμ δὲ δύνοταν νὰ πορπατήση ὡς τὸ σπῆτι της ἐπόνειε της τὸμορφο ποδαράκι δυνατὰ. Μὰ πλειότερον ἐπόνειε στὴν ψυχὴ. Σιγότερεμε, σὰν κόρδα μουζουκιοῦ, κάτι μέσα της, βαθειά, στῆς ὑπαρξῆς τὰ βᾶθη καὶ τὴν τάραζε σὰν μιὰ λύπη, σὰν χαρὰ.

Κ' εἶταν ἡ ὥρα μαγική. Μιὰ λιγοθυμισμένη ὥρα, Ποϊλάκ, ποῦ κάνει τὸν ἀγέρα βαρειὸν καὶ ναρκώνει τὴν ψυχὴ μας. Ὁ γῆλιος ἔπεφτε, στενάζοντας μὲ πόθο, φλόγινον στεναγμό. Τὰ δέντρα καὶ τὰ πρασινόχρυσα χωράφια σέρνανε κάποιο σιγαλινὸ χαιρέτημα στὴν Ποϊλάκ ποῦ ἔφευγε, ἡ τὴν νύχτα ποῦ ἐρχότουνα. Κι' αὐτὰ

τὰ πουλάκια τὰ πολύγλωσσα μὲ πονετικούς ἀχούς κελαιδοῦσαν τὸνομά της: Ποϊλάκ, Ποϊλάκ!

Τὸ ποταμάκι—ἄχ τὸ ποταμάκι—μὲ πρωτάκουστο κελάρισμα, σὰ βόγγος, ἔκραζε τὴν ποθητὴ κυράτσα: Ποϊλάκ, Ποϊλάκ!

Κι' ὁ καλόγνωμος Ἀλήμπεης ἀκαρτεροῦσε μὲ λαχτάρα στὸ σαράγι τὸ ἀψηλόχτιστο, τὴ διαλεχτὴ γυνάικα του, τὸ στόλισμα καὶ τὸ καμάρι τοῦ χαρμιοῦ καὶ τοῦ τόπου, τὴν Ποϊλάκ, τὴν Ποϊλάκ!

Ἀλλάχ, Ἀλλάχ! σὰν ἔμαθε τὸ πόνεμα τῆς καλῆς του· θάρσπε κ' ἦταν κίντυνος, μὰ ὕστερα τὸ ἔβανε στὰ γέλοια καὶ πείραζε μὲ χωρατὰ τὴν ὁμορφοῦλα του. Τὴν ἀσήκωσε στὰ δυνατὰ του μπράτσα σὰ μωρὸ παιδί, λέγοντας πῶς δὲ βλάφτει τὸ στραμπούλημα, γιατί θὰ τὴν κρατᾶει πάντα στὰ χέρια του καὶ θὰ τὴν κανακίζει.

Πρώτη βολὰ ποῦ ἡ Μπέισα δὲν ἤθελε κανάκια τοῦ ἀντρός της τοῦ καλοῦ καὶ δὲν εἰμπόρειε νὰ τὸν διῆ στὰ μάτια—λὲς τὴνὲ καίγανε οἱ σπίθες ποῦ πετοῦσαν, κι' ὄλο τὸ πόνει βελάλει.

Φέραν γιατροὺς καὶ γιάτριες, μὰ τοῦ κάκου! Ὅλοι τους δὲ σταθῆκαν τυχεροὶ νὰ πάρουνε τὴ δόξα πῶς γιατρέψανε τὸ πόδι τῆς πανώρης Ποϊλάκ. Μουδὲ καὶ τὸ σουλτανικό, ποῦ ἔταξε μπαξίσι ὁ Ἀλήμπεης, ἔσωσε νὰ κἀνῃ τίποτις.

Καλέσανε καὶ μιὰ γκιαούρισσα γρηά, ποῦ εἶχε κἀν καὶ κἀν πόνους γιατρέψει· ἄδικος κόπος κι' αὐτηνῆς! Τὸ κακὸ τράνευε, τὸ ἀρώστημα θεραπεία δὲν εἶχε. Κι' ἡ πεντάμορφη Ποϊλάκ, μαραινόνταν καὶ σβουοῦσε στὰ στρώματα τοῦ χαρμιοῦ.

Ἐνοιωθε μιὰ γλύκα στὸ μαρτύριο τῆς ἀρρωστιᾶς, στὴ συφορὰ τοῦ πόνου, ποῦ τὴν παίδεβε, τόσο ποῦ θάλεγε πῶς ζήταε τὸ θάνατο γιὰ λυτρωμό.

Ὁ δύστηχος Ἀλήμπεης ἀπὸ μανία κυριεμένος, βλέποντας τὸ ταῖρι τὸ γλυκὸ νὰ σβύνη στὸ κρεβάτι τοῦ ἀρρωστιᾶς, βογοῦσε καὶ στέναζε, ποῦ ράιζε πέτρες. Οἱ βόγγοι του πιότερο ἐκάμανε τὴν Ποϊλάκ τὸ θάνατο νὰ ζητᾶ.

Κεῖνη μονάχα ἡ σκύλλα ἡ Γκιαούρισσα ποῦ τὴνὲ ξαναφέραν νὰ ἰδῆ τὸ βάρημα, εἶπε πῶς αὐτὸ θὰ γιατρευτῆ σὰν τὸ θελήσῃ μόνῃ της ἡ ὁμορφὴ χανοῦμα, γιατί εἶνε πόνεμα ποῦ κάπου ἀλλοῦ ἔχει τίς ρίζες.

Ἡ ἀπόκρισή της ἡ παράλογη, τῆς ἀπιστῆς γρηᾶς, ἔβανε σὲ συλλογὴ τὸν Ἀλήμπεη καὶ τὴν γκαρδιακὴ συντροφίσα τῆς καλῆς του, ποῦ ξενυχτοῦσε στὸ προσκεφάλι τῆς Ποϊλάκ. Μὰ δὲν εἰμπό-

ρεσε κανεῖς τους νὰ βρῆ στόχαση, στὰ λόγια τὰφαιρεμένα, μιᾶς βρώμας ἐκεῖ γκιαούρισσας, ποῦ θέλησε νὰ σκεπάσῃ τὴν ἀτεχνιά της, μὲ γνῶμες ἀξεδιάλυτες!

Ξέρουνε τρόπους οἱ γκιαούρηδες νὰ φεύγουν ἀπὸ τὰ δίχτυα. μὰ ξέρουνε—κι' ἀκοῦστέ μου ἐμένα ποῦ εἶδα κι' ἔμαθα πολλά, ὅσο νὰ νοιώσω χιόνια στὸ κεφάλι μου—, ξέρουνε λέω οἱ γκιαούρηδες νὰ βλέπουν μέσα στὶς ψυχῆς καὶ νὰ διαβάζουν στὸ βιβλίον τῆς καρδιάς.

Ἡ Ποϊλάκ φρόνιμη, λόγο δὲν εἶπε σὲ κανέναν, οὔτε στὴν γκαρδιακὴ της φιλενάδα.

Ἐνα πρωινὸ εἶχε μπῆ ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο μαζὺ μὲ τίς ἀγτίδες τοῦ ἡλιοῦ κι' ἕνα χελιδονάκι χαρωπὸ καὶ τὴνὲ καλημέρισε τὴν Ποϊλάκ, μὲ τὰ ζωηρὰ του τσιτσιβίσματα. Φτεροῦγιζε μὲς στὸν ὄντᾶ καὶ γύρα στὸ κλινάρι τῆς ὄρης ἀρρωστῆς, σὰ νὰ τὴ ράντιζε μ' ἀνθούς ἢ νὰ τῆς ἔφερνε μηνύματα καὶ τῆς τραγοῦδαε χορευτὰ. Τῆς εἶπε γιὰ τὰ πουλάκια καὶ τὰ δεντρά καὶ γιὰ τὸ γαργαρόνερο ποταμάκι ποῦ θρηνολόγαε—εἶπε τὸ χελιδόνι—γιὰ δὲν τὴν ἔβλεπε κι' ἂν κι' ἦταν καλοκαῖρι. Ἐχει καιρὸ νὰ τὴνὲ διῆ, ἀπ' τὴν ἡμέρα... καὶ πιὸ ἔσκυψε, σχεδὸν ἐτσιβίσε στ' αὐτῆς, τὸ χελιδόνι τὸ γοργόφτερο. Κι' ἡ Ποϊλάκ ἡ ἔρμη ἀναγάλλιασε καὶ κάτι τοῦκρινε μὲ τὴ ματιά, μὲ τὸ χαμογέλιο της τὸ οὐράνιο ἴδιο ἡλιοαχτίδα, καὶ μὲ τὰ χεῖλη κάτι τοῦκρινε, μὰ κανεῖς δὲν ἐδυνήθηκε ν' ἀκούσῃ τί;

Λένε πῶς τὸ χελιδονάκι βγαίνοντας, βρῆκε στὸ δρόμο τῆς Γκιαούρισσας πουρχότουν γιὰ τὴν Ποϊλάκ, καὶ τῆς μαρτύρησε τὰ τοῦχε μιλημένα ἢ Χανέμ-λένε, μὰ τὸ τραγοῦδι δὲν κρένει λόγο γιὰ ταῦτό.

Ὁ Μπέης παλαβὸς ἀπ' τὸν καῦμὸ κουβάλησε ὄλους, ποῦ τοῦλεγαν πῶς ἐγιατρέβαν τέτοια πονέματα. Τὸ σεραῖ του ἐγινε καζάρμα. Κάλεσε καὶ τὸν Σελῆμ σοφτᾶ, τὸ διαβασμένο, ποῦ εἶχε πολλὲς φορὲς δὴ τῆς Μέκκας τοὺς μιναρέδες κ' εἶχε ἀκούσει ἀπὸ ἀγιασμένους ἀραπάδες γράμματα καὶ γνῶμες σοφές.

Κι' αὐτός, ἀλοίμονο, δὲν ἔκανε τίποτα, μ' ὄλο ποῦ διάβασε τέσσερες νύχτες τὰ κιτάπια του στὴν ἀψηλὴ ταράτσα ξενυχτώντας καὶ στήνοντας κουβέντα μὲ τ' ἀστέρια καὶ τ' ἀερικά. Ρεζιλευτῆκαν κι' αὐτουνοῦ τὰ ξόρκια καὶ τὰ γράμματα.

Ἦρθε ὥρα ποῦ νόμισαν οἱλοὶ στὸ χωριὸ καὶ στὸ τρανὸ σαράι πῶς ἀντίς τὴν Ποϊλάκ θὰ πέθνησκεν ὁ Μπέγης—τέτοιον

είχε τὸν καῦμό! Παράδερνε σὲ βογγητὰ καὶ κλάμμα. Κι' ὅσο τοῦ λέγαν πῶς δὲν ὑπαρχε γιαιτριὰ τόσο ἡ ἀγάπη κι' ὁ καῦμός τὸν φούντωναν. Τὸν ἄμοιρον Ἀλήμπεη!

Διαλαλητάδες βγήκαν στὰ χωριά μετζίλια κι' ἀγωγιάτες στάλθηκαν παντοῦ, νὰ βροῦνε τὸ βοτάνι γιὰ τὸ πόδι τῆς πανέμοστης Ποϊλάκ, ποῦ τὸνομά της τῶξερε οὖλος ὁ ντουνιας γιὰ τὴν ὁμορφιά, τὴν καλωσύνη καὶ τὴ φρονιμάδα, ὡς εἶπαμε. Τοῦ κάκου. Δὲ ἐβρέθη πούπετα οὔτε βοτάνι οὔτε γιατρὸς!

Τὴ μέρα τοῦ Μπαίραμιου, ὄξω ἀπὸ τὸ μεγάλο Τζαμι βγήκε ντελάλης—ὁ καλύτερος φωναχτής σ' οὖλο τὸ βιλαέτι,—καὶ ντελάσε στὰ πλήθη τῶν πιστῶν, πῶς ὅποιος γιάνη τὴν ἀρωστημένη γυναῖκα τοῦ Ἀλήμπεη ἔχει νὰ πάρη τὸ βιὸς τοῦ Μπέη μπαξίσι. Μονάχα τὸ σαράϊ, τὸ σπαθί του τὸ Δαμασκι καὶ τὸν καρᾶ του βαστάει, ὅλα τοῦ τὰποδέλοιπα πλοῦτια καὶ ἀγαθὰ τὰ δίνει ὁ Μπέης. Μάρτυρας καὶ διαφεντευτής ὁ Ἀλλάχ καὶ τὸ πλήθος ἄς εἶνε.

Κανείς δὲν ἀπηλοήθη κανείς!

Πάλε ξανά διαλάλησε ὁ μεγαλόφωνος κήρυκας, πῶς δίνει ὄχι μοναχὰ ὄλο του τὸ βιὸς ὁ Ἀλήμπεης μὰ καὶ τὸ σαράϊ τὸ πλοῦσιοπλομισμένο μὲ οὖλους τοὺς σκλάβους καὶ τὶς σκλάβες του, σ' ὅποιον βρεθῆ νὰ γιαιτρέψη τὴν ποθητή του Μπέισσα, εἰδὲ μ' ἔργο εἰδὲ μὲ λόγο καὶ τήνε κάνει νὰ σηκωθῆ νὰ βεργοπερπατήση ὅπως πρὶν. Ὅλα του τὰ δίνει ὁ Μπέης ὁ μεγαλόκαρδος, κρατάει μόνον τὸ σπαθί του τὸ ἀνίκητο, τὸν ἄφθαστο καρᾶ του καὶ τὸ ταιράκι τὸ ἀψεγάδιαστο, τὴν Ποϊλάκ. Μαρτύρους βάνει τὸν Ἀλλάχ καὶ τὴν τιμή του ὁ Μπέης.

Πάλε σιγαλιά. Κανείς δὲν ἀπηλοήθη. Ὅλοι συλλογοῦνταν τῆς Ποϊλάκ τὸ πόνεμα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Μπέη τὸν πόνο!

Ἀξαφνα μιὰ ντηριασμένη ψιλούτσικη φωνούλα ἀκούστηκε μεσ' ἀπ' τὸ πλήθος. Εἶπε ἡ φωνή: Δὲ θέλω Μπέη μου' δοξασμένε τὰ πλοῦτια σου καὶ τὰ καλά σου, κράτειε τα νὰ τὰ χαίρεσαι μὲ τὴν πανόμορφη σου Ποϊλάκ, γιαιτ' εἴσαστε καλοὶ κι' οἱ δυὸ σας καὶ βοηθάτε τὴ φτωχολογιά: μὰ πές μου, ἔκραξες ὅλους τοὺς γιατρούς; Ναί· ἀποκρίθη ὁ Μπέης. Κάλεσες καὶ τὸ Γκιολμάν ντοχτὸρ ποῦ ἦρθε σπουδαγμένος ἀπὸ τὴ Φραγκιά; Λένε πῶς δίνει στοὺς νεκροὺς ζωὴ ...

Τσιμουδιά. Δὲν ἔκρινε ὁ Μπέης. Καὶ τὸνομα κι' ἡ τέχνη τοῦ περιφήμου γιατροῦ ἦταν γνωστὰ σ' ὄλο τὸ πλήθος.

Μιὰ καὶ δυὸ —τὰποφασίζει ὁ Μπέης— πάει στοῦ ξακουσμένου γιατροῦ, μ' ὄλη τὴ φλόγα ποῦ τοῦ ἀναβε ἡ ζούλια στὴν ψυχὴ του, πάει καὶ τὸν προσκαλεῖ. Τάξει του ἀσῆμι καὶ λογάρι ἀμέτρητο γιὰ μπαξίσι σώνει νὰ γιαιτρέψη τὴν καλὴ γυναῖκά του. Κι' ὁ σπλαχνικὸς γιατρὸς μὲ τὸ γλυκὶ τὸ θῶρι καὶ τὸ βλέμα τὸ γλυκὸ λέει του, φτάνει μου νὰ γιαιτρέψω τὴν καλὴ τὴν ξακουσμένη Ποϊλάκ καὶ χάνω τὰ μπαχτσίσα.

Θέριεβε μέσα τὴν ψυχὴ τοῦ Μπέη, τὸ σαράκι τὸ θανατερό, ποῦ κάνει τὸν ἄντρα παιδί καὶ παλαβώνει τὸ γέρο, τὸ σαράκι, λέω, τῆς ζούλιας ἔκανε τὸ Μπέη ξόφρενο, ὅσο ἀνάβανε στὸ νοῦ του πῶς ξένο χέρι, ἄντρος χέρι, θὰ μάλαζε τὸ πόδι τῆς ἀμόλευτης γυναίκας του καὶ μάτι θὰ τὴν ἔβλεπε στὸ κλινάρι ξαπλωμένη, τὴν γυναῖκα του, τὴν Ποϊλάκ ....

—.... Κ' εἶτανε τὸ χέρι τοῦτο τρυφερό, σὰν ἀφρὸς ἀπὸ γάλα καὶ τὸ μάτι γαλανόφεγγο, σὰν οὐρανὸς ξαστερωμένος, καὶ ὁ γιατρὸς αὐτός, νεῖος κι' ὄρηος καὶ μειλίχιος—ὡχ φωτιές καὶ φεΐδια στὴν καρδιά σου Ἀλήμπεη! ....

Τὸ χαμπέρι κάνει τὴν ὄρημα μας τὴν Ποϊλάκ, νὰ λαχταρήσῃ στὸ κλινάρι τὸ ἀνθομύριστο. Καὶ μιὰ πικραίνεται καὶ θέλει νὰ κλάψη, μὰ πάλε νοιώθη μιὰ χαρά, σὰν ὄντες πρωτοφόρεσε γαλάζια ξυμπλιασμένα πασουμάκια. Δὲν ξέρει κι' ἀπατή της τί ποθεῖ. Μαῦρες τῆς ζώνουνε τὴ σκέψη της ἰδέες. Θέλει νὰ πῆ, νὰ σκουῖξη τοῦ Ἀλήμπεη, νὰ μὴ τὸν φέρη τὸν Γκιολμάν ντοχτὸρ, μὰ πάλε σταματάει στὸ λαρύγγι της ἡ φωνὴ καὶ ἄχνα δὲ βγαίνει.

Καῦμένη Ποϊλάκ! Ποιὸς νὰ σοῦ τῶλεγε ποιὸς νὰ στὸ μαρτυροῦσε. Ἡ ἔρημη! Κ' εἶχε γίνη, ἀπ' τὸ μαράζι πλειότερο πέρι ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια, ἡ σκιά τῆς πρωτητερινῆς Ποϊλάκ! Καὶ τὰψυχα κινούσε σὲ συμπάθειο. Ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ γιατροῦ κι' ἡ ὁμορφούλα Μπέισσα, ἔτρεμε σὰν καλάμι, κάτω ἀπ' τὸ σκούρο φερετζέ, —νεῖος ἄντρας ξένος, λέει ὁ νόμος ὁ παληός, δὲ βλέπει, τὴν εἰδή τῆς χανούμισσας.

Κι' ὁ ἄξιος ὁ Γκιολμάν, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἐνοιωθε χτυποκάρδι φοβερό, πρώτη βολὰ του, ποῦ ἔμελλε νὰ διῆ τὴ φημισμένη ὠραιότητα καὶ νὰ καταπιαστῆ τὴν θεραπείά της.

Ἔστεκε ὁ Μπέης ὀλόρθος πλαῖ στὸ κεφάλι της καὶ τὸ μάτι ἀκλειστο, τῶχε κολήση στὰ τρυφερὰ λεπτούτσικα δαχτύλια τοῦ Γκιολμάν, ποῦ ξέταζαν τὸ πόνεμα. Παραστέκανε καὶ δύο σκλάβες

μ' ὅλα τὰ χρειάζουμενα, νερά, πινάκια καὶ λευκὰ σκουτιά—κανένας ἄλλος μέσα στὸν ὄντᾶ.

Πῆρε τὸ κρινοδάχτυλο χεροῦλι τῆς παινεμένης Μπέϊσας νὰ ἰδῆ τοὺς χτύπους, κι' ὡς τὸ κράτειε, θάρσπε πῶς εἶχε μεσ' στὴ φουῖχτα σπουργίτι κάποιο καὶ φτερούγαε—ἔτσ' ἔτρεμε τὸ χέρι τὸ κρινένιο καὶ τοῦ ἔφερε τοῦ δόλιου τοῦ γιαιτροῦ τρεμουῖλα στὴν καρδιά του.

Ὁ Μπέης ἔτριξε δόντια καὶ ἄστραψε ἀπὸ θυμό, λέξη ὅμως δὲν ξεστόμισε. Ὁ δόλιος Μπέης, πόσον ἀκριβὰ ξαγόραζε τὸ γιάτρεμα τῆς ὥρης του γυναῖκας κι' ἄς μὴν ἔδινε μπαξίσι στὸν ξανθόνε γιαιτρευτή.

Ἡ Ποιλὰκ σὰν ἔνοιωσε σιμά της τὸν γλυκολάτρευτο τὸ νηό, πρῶτᾶ ἔχασε καθ' αἴτηση, μὰ γρήγορα ἦρθε στὰ σύγκαλά της, μὲ μιὰν ἀλλόκοιτη φωτιά στὸ νοῦ.

Νόμισε πῶς κοιμώτουν χρόνια μακρὰ καὶ ἀτελείωτα καὶ τώρα πῶς ξυπνοῦσε μόνη καὶ μόνη νὰ δεχτῆ τὸν Ἐρχόμενο ξανθό, κι' αἰστάνοτουν μιὰ δύναμη, νὰ τινε συμπρόκτη νὰ τοῦ εἰπῆ ὄλο τὸν πόνο καὶ τὸ μεράκι ποῦχε γιαιτόνε στὴν καρδιά—μ' ἀντίκρουσε τὸ Μπέη, ποῦ στεκότουνα μὲ τὰ σπιθόβολά του μάτια καὶ τὰ γένεια τὰ δασὰ καὶ φάνηκε της χάρος... —ὦ τὴν ἀγνή καὶ τιμημένην ὁμορφουῖλα Ποιλὰκ, σὲ τί δεινὸν ἀγῶνα ἐπαράδερνε! Σὰν τὰ βουνα ποῦ βράζουν μέσα στὰ βάθη τους γενιῶν γενιές καὶ ξαφνικὰ ξεσποῦνε καὶ γεμίζουν τὸν ντουניὰ φωτιές, καπνοὺς καὶ λαῦρες καὶ ποῦ τὰ λὲν ἠφαίστεια, ἐδέ τσι ὅμοια καὶ ξέσπασε μέσα στὴν καρδοῦλά της—ἠφαίστειο τὸ μεράκι τὸ γιγάντιο καὶ πιά δὲν εἶχε νοῦ, δὲν εἶχε φρονιμάδα! Ἄχ Ποιλὰκ, ἄχ Ποιλὰκ!

Ὁ μορφονιὸς Γκιολμὰν τῆς γέμιζε πλέρια τὴν ψυχὴ, τῆς χόρταινε καθ' αἴτησή της. Ὅντες μάλιστα ἄνοιξε τὸ γλυκό, μελένιο στόμα του ρωτώντας τὴν πῶς νοιώθει στὰ νεῦρά της τὸ πόνεμα, ἴδιο ἀηδονολάλημα θάρσπε τὴ φωνὴ του, ποῦ τῆς ἔφερνε μιὰ γαλήνη χάρωπή, σὰ νάρκη, σὰ μεθύσι. Δὲν ἐκράτησε τὸ χαλινάρι τῆς γλώσσας ἢ ἔρημὴ καὶ στέναξεν ἀκούοντας το: «Ἀμὰν, ἀμὰν Γκιόλμαν ντοχτόρ...» —... Ἄγρευσε πάλι ὁ Μπέης, μὰ ἰδόντας τὴν περίκαλλη γυναῖκά του ποῦ τόσο τὴν ἀγάπαε, νὰ καίει μεσ' τὸν πυρετὸ καὶ γροικόντας τὰναρθρα λόγια της, πάλε κρατήθη. Παραμιλοῦσέ ἡ ἄμοιρη ἢ Ποιλὰκ!

Κι' ὁ πιδέξιος γιαιτρός, μὲ προσεχτικὸ τὸ χέρι καὶ ἀνάλαφρο ἔψαχτε νάβρη τόπο γιὰ τὴ νιστεριά.

Κι' ὁ Μπέης ἄγρυπνο, φωτιά τὸ μάτι — κι' οἱ ἔρμες σκλάβες κόκκαλο, μιλιὰ δὲ συντυχαῖναν.

Κι' ἡ Ποιλὰκ ὄξ' ἀπὸ νοῦ ἢ γλώσσᾶ της ψαλίδι ἀτρόχιστο κι' ἀλάδωτο — κι' ὅλα ἴδια στὸν ὄντᾶ, μόνη σὲ μιὰ γωνίτσα φάνηκε τὸ φειδάκι κι' ἐλάφανε δυὸ μάτια σὰν ἀστρίτες· πάλι κρύφτηκε μὲ σύνεση πίσω ἀπόνα βαρὺ σεντοῦκι, μόλις εἶπε τὸ «παρὼν» — ἔλεγε ἢ ξωτικὴ λαλιὰ τῆς ποθοπλανταγμένης χανούμισας.

«Δὲν εἶνε κεῖ κουζοῦμι γιαιτρέ, τὸ πόνει μου τῆς δόλιας· ἀλλοῦ πονῶ, ἀλλοῦ γροικῶ, ἀλλοῦ τὴ νιστεριά σου νὰ δώσης ὁμορφε γιαιτρέ, ψηλότερα· δῶ, κάτω ἀπ' τὸ βυζί μου τὸ ζερβί, ἐδῶ νοιώθω τὸν πόνο, μέσα στὰ βάθη τῆς καρδιάς—ἔκλεγε κ' ἀηδονόλαλη φωνίτσα τῆς πανύμνητης κυρᾶς—κι' ὄλοι μὲ φρίκη τρόμου γροίκησαν τὸ μυστικὸ σαράκι.

«Ἀμὰν γιαιτρέ, ἐκεῖ δόσε τὴ μαχαιριά σου. Σκίς' τη τὴ δόλια μου καρδιά καὶ φοκράσου τί θε νὰ πῆ, κι' ὅ,τι σοῦ πῆ, σακὶν μὴ φύγη σου μιλιὰ. Κι' ἂν δὲν πιστέψεις ὅσα εἶπῆ, κύτα νὰ διῆς τί κρύβει μέσα στὸ βυθό· ἢ φρονιμάδα τὸ στολίδι τὸ ἀξετίμητο, κρατεῖ μου δεμένη τὴ γλώσσα καὶ νὰ συντύχω δὲν μπορῶ—ἀμὰν, ἀμὰν—καὶ μὲ φλογίζει τὸ μεράκι. Μὰ σὰν θες νὰ μάθης τί κρύβω στὴν καρδιά μου, σύρε στὸ πλουμιστὸ γυαλί, εἶδὲ στὸ γάργαρο νεράκι καὶ σκύψε ἰδές... σκύλε γιαιτρέ, φονιά Γκιολμὰν, ποῦ μάρανες τὴ νειότη μου, μὰ χόρτασές μου τὴ ζωή», — εἶπε μὲ τὴ ψιλούτσικη φωνὴ τὴν ἀηδονολαλοῦσα ἢ πανωραία Ποιλὰκ. —

Κι' ὁ μπέης ποῦ ἄκουσε κι' ἔνοιωσε τί ἔκρυβε ἢ ἀρρώστια σέρνει τὸ δαμασκι σπαθί, τὸ χρυσοκαρφωμένο καὶ τῆς τυλίγει τὸ λαιμὸ μὲ τὴν πικρὴ λεπίδα.

* *

Ἐτσι ἔσβησε ἢ Ποιλὰκ, ποῦ σήμερις τὴν τραγουδοῦνε γιὰ τὴν ὁμορφιά, τὴν καλωσύνη καὶ τὴ φρονιμάδα, ποῦ ὅμοια της δὲν ἐστάθη στὸ ντουνιά· κι' ἂν ἔλειψε ἀπὸ τὸν κόσμον, λένε πῶς πάει στοὺς οὐρανοὺς—τὸ λέει τὸ τραγοῦδι.

* *

Κι' ὄντες μιλιὰνε γιὰ ὁμορφιές, γιὰ καλωσύνη καὶ γιὰ φρονιμότη, στὰ ρουμάνια καὶ στὶς λαγκαδιές, οἱ τσοπαναῖοι καὶ οἱ βαλμάδες, ἀποκρίνεται ὁ ἀγέρας μεσ' ἀπὸ τὰ δένδρα σφυρόντας θλιβερὰ τόνωμα τῆς πανύμνητης Ποιλὰκ, τῆς Ποιλὰκ!

Καὶ ἀπ' τὸν ἀγέρα τὸ παίρνουνε τὰ πουλάκια, ὡς πέρα στὸν

κάμπο, πού ἀχολογοῦν μπουζούκια θεριστάδωνε, τὸ φέρνουν τὰ πουλάκια κελαϊδώντας χαρούμενα: Ποϊλάκ, Ποϊλάκ!

Και τὸ ποταμάκι πού κυλάει φρόνιμα, τὸ παίρνει ἀπὸ τὰ πουλάκια καὶ τὸ κελλαρίζει μερονηχτὶς στὰ κρυσταλλονερά του: Ποϊλάκ, Ποϊλάκ!

Ἀπὸ τὸ ποταμάκι τὸ ἄκουσα καὶ γώ, παθιασμένος τραγουδιστής, καὶ σᾶς τὸ τραγουδάω.

Ἀκοῦστέ το καὶ σεῖς τὸ τραγοῦδι τῆς Ποϊλάκ, ὁμορφες κυράδες καὶ κορασιές καὶ βάλτε το στὸ νοῦ σας—τοῦ Ἀλήμπη το δαμασιὸ σπαθάκι δὲν ἐσκουργιασε, μὸν βρῖσκεται ἀκόμα στὸ ἀργυρὸ θηκάρι του, κεμήλιο τῆς Ἀγάπης, μὰ πιότερο καὶ τῆς Τιμῆς!...

K. ΝΤΑ-Ι-ΦΑΣ

ΚΑΚΟΠΙΣΤΙΑ ΚΑΙ ΑΜΑΘΕΙΑ

Στὸ 8ο φύλλο τοῦ «Πυρσοῦ» ἐδημοσιεύθηκε μία κριτικὴ τοῦ Ρήγα Γκόλφη γιὰ τὰ «Κλειστά Βλέφαρα» τοῦ Γ. Δροσίνης. Σ' ἀφτὴν ἀπάντησε ὁ Γ. Ξενόπουλος μὲ τὸ γνωστὸ του σοφιστικὸ τρόπο, πού διαστρεβλώνει καὶ παραξηγáει ἐξεπίτηδες. Ἔτσι μὲ τὴν ἀπάντησή του ἀφτὴ ὁ Γ. Ξ. ἐδείχτηκε ὄχι μοναχὰ ἀκατάριστος, μὰ καὶ ἀπόλυτα κακόπιστος, γιὰτὶ μεταχειρίστηκε ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέσα πού οἱ φανατικοὶ πολέμιοι τοῦ Δημοτικισμοῦ ἔβαναν σὲ χρῆση σὲ παλαιότερα χρόνια, ὅταν ἐδημιουργοῦσαν τὸ Παληοκουβέντας καὶ τὰ τέτοια, ἢ ἔβρισκαν μερικὲς ὑπερβολὲς στοὺς παρασυρμένους ἀπὸ περίσσο ζῆλο. Καὶ ὅλ' ἀφτὰ πού κάνει ὁ Γ. Ξ. («Ἔθνος—ἀριθ. 1498—14 Ἀπριλίου 1918»), τὰ κάνει ἀποκλειστικὰ γιὰ ν' ἀρέσει στοὺς ξεπασμένους μακαρουνιστάδες μπουρζουάδες.

Στὸ ἐρχόμενο φύλλο ἀπάντησε ὁ Ν. Ποριώτης σὲ κάτι πού σχετικὰ τὸν ἔγγιξε ὁ Γ. Ξενόπουλος, ἀπάντηση μετρημένη ἀπ' ἄνθρωπο πού καλὰ ἐγνώριζε τί ἔγραφε. Ὁ Γ. Ξενόπουλος ὁμως τὴν ἄλλην ἡμέρα στὴν ἴδια ἐφημερίδα, ξαναπάντησε μὲ τὸν εἰρωνικὸ του τρόπο στὸ Ν. Ποριώτη γράφοντας πράματα μωρότατα. Ἀπαντοῦμε ὄχι στὸν Ξ. πιά, πού εἶναι ἄνθρωπος ἀμαθέστατος καὶ κακόπιστος, μὰ σὲ κείνους πού διαβάξουνε ἀνωποψίαστοι τὸν Ξ.

Καὶ πρῶτα: Ἐκεῖνο πού γράφει ὁ Γκόλφης ὅτι, ὁ Γ. Δροσίνης εἶναι συντηρητικὸς στὴν ἰδεολογία καὶ δὲ γγίζει ἀπὸ τ' ἄνθρώπινα παρὰ ὅσα συγκινοῦνε καὶ τὸν ἀγαθὸ ἀστό, εἶναι ἀλήθεια πού δὲν ἀμφισβυτιέται. Ὁ Γ. Δροσίνης ἔμεινε ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινο παλμὸ τῆς ἐποχῆς του. Ἡ συντηρικότης τοῦ ἀφτὴ τὸν ἔκαμε καὶ στὴ γλώσσα συντηρητικὸ, τὸν ἔκαμε νὰ φροντίζει νὰ μὴ μεταχειριστεῖ παρὰ ὅσα ἢ ἐργασία τῶν τολμηρότερων ἔμπασε στὴ συνείδηση τοῦ Κοινοῦ. Τώρα θὰ μοῦ πῆτε ὅτι, τὴν καιροσκο-

πικὴν ἀφτὴ ταχτικὴ τὴν ἐφάρμοσε κατὰ γράμμα καὶ ὁ Γ. Ξ. μὰ γι' ἀφτὸ κ' ἐμεῖς τώρα ξεσκεπάσουμε τὴν μπαγαμποντιά, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία ἐνὸς ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, καμιάν ἄλλη ἐβγενικιά τάση δὲν αἰστάνθηκε ἀφτὸς ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ Ρ. Γκόλφης γράφει ἀκόμη ὅτι, ὁ Γ. Δροσίνης σφάλει τοὺς ρυθμούς. Δὲν εἶναι ἀνάγκη κανένας νὰ περιφροτολεῖ, μὰ ὅποιος δὲν ἄγνοεῖ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς μετρικῆς, ἀμέσως θὰ τὸ παρατηροῦσε, γιὰτὶ ὁ Γ. Δροσίνης σφάλει τοὺς ρυθμούς σὲ τέτοιο σημεῖο, πού νὰ τ' ἀρνιέται κανένας κάθε ἀνώτερο καλλιτεχνικὸ καταρτισμό. Ὡστόσο ὁ Γ. Ξενόπουλος ὄχι μοναχὰ ἐτόλμησε ν' ἀρνηθεῖ τὸ γεγονός, μὰ καὶ εἰρωνικὰ ἀπάντησε καὶ στὸ Ρ. Γκόλφη καὶ στὸ Ν. Ποριώτη. Τώρα ὁμως τὸ βώϊδι εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὰ κέρατα: ὁ Γ. Ξενόπουλος πρέπει νὰ μᾶς ἀπαντήσει μὲ πράματα, γιὰτὶ ἀλλοῶς θὰ τότε κάμουμε καταγέλαστο.

Καὶ γράφει ὁ Γ. Ξ. ὅτι, ὁ Γ. Δροσίνης εἶναι ὁ μουσικώτερος, δηλαδὴ ὁ τελειώτερος Ἑλληνικὸς ποιητὴς καὶ χαμηλότερος ὅτι, πρῶτα γίνονται οἱ ὠραῖες στιχογραφίαι καὶ κατόπιν οἱ τέλειες μετρικῆς. Ἐμεῖς παραδεχόμενοι ἴσαμ' ἓνα σημεῖο τὸ δέφτερο, θ' ἀποδείξομαι σφαιρὸ τὸ πρῶτο, καὶ λέμε ἴσαμ' ἓνα σημεῖο, γιὰτὶ ὁ ἦχος ἔχει ὀρισμένους νόμους ἀπὸ τὰ πρῖν, νόμους πού ὑπάρχουν καὶ πού θὰ ὑπάρχουν καὶ ἂν ἀκόμα δὲν εἶχε γραφεῖ τίποτας ρυθμικὸ. Στὸ σημεῖον ἀφτὸ ξερούμε ὅτι ὁ Γ. Ξ. δὲν εἶνε σὲ θέση νὰ μᾶς παρακολουθήσει, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεγαλόσχημοι λόγιοι καὶ καθηγητῆς χωρὶς νὰ ἐξαιρέσουμε καὶ τὸ Γ. Δροσίνη καὶ τὰ πράματα θὰ μᾶς δικαιώσουν.

Γιὰτὶ ὁ Γ. Δροσίνης, τὴ στιγμὴ πού στέκει στὰ γνωστὰ μέτρα, σ' ἐκεῖνα πού καὶ ὁ σομπάνης τραγουδάει ἀφτοσχεδιάζοντας τοὺς καὶμούς του, τότες καὶ μόνον γράφει σωστὰ τοὺς ρυθμούς, ὅταν ὁμως ἐτόλμησε νὰ νεωτερίσει, ἢ ἄγνοῖα του ἐπρόβαλε μ' ὅλη τῆς τὴν ἀσκήμια.

Τὰ ἐλέφτερα μέτρα πού γράφει ὁ Γ. Δροσίνης στὰ «Κλειστά Βλέφαρα», εἶναι σχεδὸν πάντα μὲ τοὺς ρυθμούς χαλασμένους. Ἄν οἱ ὀλιγοσύλλαβοι, στίχοι εἶναι σωστοί, ἀφτὸ συμβαίνει συμπτωματικὰ, συμβαίνει γιὰτὶ βοηθάει ἀφτὴ ἡ ὑπόσταση τοῦ ρυθμοῦ στοὺς ὀλιγοσύλλαβους στίχους. Ἐνας πεντασύλλαβος ἢ ἑξασύλλαβος ἰαμβικός, μπορεῖ νὰ τονίζεται ὅπουδήποτε, ἀρκεῖ νὰ μὴν τονίζεται ἢ πέμπτη συλλαβὴ, πού εἶναι πάλε ἡ κύρια συλλαβὴ τοῦ τροχαϊκοῦ ρυθμοῦ. Ἄν συμβεῖ ἄλλοιῶς, συγχίζονται οἱ ρυθμοὶ καὶ οἱ στίχοι καταντοῦνε ἀρρυθμότεροι κ' ἀπὸ κακὴ πρόζα.

Γι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ Γ. Δροσίνης φαίνεται νὰ μὴ σφάλει συχνὰ στοὺς ὀλιγοσύλλαβους στίχους, μὰ ὅταν περσέβουν οἱ συλλαβές, πού οἱ ἀναλογίαι τῶν ρυθμῶν πολλαπλασιάζονται, τότες ὁ Γ. Δροσίνης πελαγώνει. Εἶναι στιγμῆς πού σφάλλει καὶ σ' αὐτὰ τὰ ἡμίστιχα τοῦ δεκαπεντασύλλαβου, τοῦ ἐθνικοῦ μας δηλαδὴ στίχου πού τότε ζεῖ κ' ὁ σομπάνης, τόσο συγχίζεται μὲ τὸ ἐλέφτερο μεταχειρίσισμα τῶν στίχων πού κάνει. Ἐκεῖ ὁμως πού ὁ Γ. Δροσίνης φτάνει τὸ κατακόρυφο τῆς κακορυθμίας, εἶναι ὅταν οἱ στίχοι του περνᾶνε τίς ὀχτὼ συλλαβές.

Τὸ φαινόμενον ἀφτὸ γὰ κείνον πού καταλαβαίνει κάτι ἀπὸ ρυθμική, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ τότε πείσει ὅτι, ὁ κ. Δροσίνης μεταχειρίστηκε τοὺς

ρυθμούς που μεταχειρίζεται άφτόρμητα κι' ό τσομπάνης, έγραψε με τις πλαδαρές συγκινήσεις του άστού, δέν έτόλμησε καμία τελειοποίηση τής γλώσσας, πέρ' άπ' ό,τι έδέχτηκε ή κοινή συνείδηση. Καί όταν τελεφταία έζήτησε νά κάμη εκείνο, που από την ίδια άγνοια τών ρυθμών έπαμε και ό Σικελιανός στα τρία του άπόκρυφα βιβλία, και που κάμποσοι νέοι για την εύκολη επιτυχία μεταχειρίστηκαν, δέν έκαμε τίποτα άλλο, παρὰ νά δεχτεί κάτι που ένόμισεν ότι ή κοινή γνώμη τότε δεχτεί.

Και όσο για τó Γ. Δροσίνη πάει καλά, έτόλμησε τέλος όσο κι' άν από- τυχε, μά ό Γ. Ξερόπουλος που έχτύπησε τόν Κ. Παλαμά γιατί, καθώς έγραψε στην «Πρόοδο», δέν του άρέσουν οι βαγνερισμοί μά οι όλοκληρωτικές άρμονίες, οι Ιταλικές και τὰ τέτοια,, πώς συμβιβάζεται για τó ίδιο πράμα που έχτύπησε τόν Κ. Παλαμά, που τέλος έγραψε σωστά τὰ έλέφτερα μέτρα, πώς συμβιβάζεται τότε νά παινάει τó Γ. Δροσίνη, που τάγραψεν άπελλιστικά σφαλερά; Δέν είναι τάχα αυτό δείγμα τρανότατο τής τεράστειας άμάθειας και κακοπιστίας του Γ. Ξερόπουλου;

Άς μάθει όμως ό Γ. Ξερόπουλος ότι, οι ρυθμικοί νόμοι στην ποίηση κανονίζονται από τή φύση του ήχου μέσα στις λέξεις κάθε γλώσσας, γι' αυτό και είναι διάφορες μετρικές, ότι είναι άπαράβατοι και μονάχα οι ποικιλίες τους άφίνονται στη διάθεση του στιχοουργού. Γι' αυτό όσο και άν ή πείρα κανονίζει μερικά πράματα, ή πείρα άφτή είναι τὰ συμπεράσματα τών ρυθμικών νόμων που δέν είναι δυνατόν νά τους πρόσβάλη κανένας. Κ' έπειδή γράφει ό Γ. Ξερόπουλος ότι πρώτα γίνονται οι καλές-στοιχοιουργίες κι' έπειτα οι καλές μετρικές, του τονίζω τ' άκόλουθα:

Οι στιχοιουργίες έγιναν πιά για τούς ρυθμούς που μεταχειρίστηκεν ό Γ. Δροσίνη, δηλαδή για τούς ιαμβικούς. Είναι μαθηματικά όρισμένοι οι τονισμοί και οι παρατονισμοί που δέχονται. Και άφτά για τὰ έλέφτερα μέτρα, μά για τόν έντεκασύλλαβο σημειώνουμε άκόμα τ' άκόλουθα:

Τόν έντεκασύλλαβο τόν έξεβγένησε πρώτα ή Άβλή Φρειδερίκου του Β' στη Σικελία τó 1200, όταν εκεί άρχισαν νά μεταχειρίζονται την Άιταλική άντίς τή Λατινική και τόν έκαλλιέργησεν ό Δάντης και οι άλλοι μεγάλοι ποιητές τής Άιταλίας. Είναι λοιπόν στίχος διαμορφωμένος και είναι ό έθνικός Ιταλικός στίχος, που τότε ζει άφτόρμητα ό Άιταλός, καθώς ό Έλληνας τó δεκαπεντασύλλαβο. Έξαιρω τούς ξενόπλητους μας νεανίες.

Έτσι εκείνος που θά γράψει έντεκασύλλαβο, θά τότε γράψει με τούς όρισμένους του νόμους και όταν ό Γ. Δροσίνης κάνει κακές τομές και παρατονισμούς, σφάλει φανερά. Για νά πιστεί ό Γ. Ξερόπουλος, ως διαβάσει σέ κανέναν Άιταλό μορφωμένο τούς έντεκασύλλαβους του Γ. Δροσίνη, για νά του δείξει τὰ λάθη του, άφου ή άγνοιά του και τó άφτί του, μ' όλο που τó θέλει για έφτανησιώτης, δέν τότε βοηθάνε.

Άφτά για τότε.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΠΑΤΑΛΑΣ

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

— Όπου με βγάλει ή άκρη!... Ό άνεμος φούσκωνε τó πανι και ή βάρκα γλυστρούσε στο κύμα γρήγορα. Σέ λίγο τὰ βουνά του ηησιού του μόνο σά μαυρίλες φαινότουσαν και αυτός άκόμα προχωρούσε...

Τώρα στο νοϋ του είχε την πρώτη τους νυχτερινή συνάντηση.

Κοντά σένα ηηγάδι μεγάλο, που κάτω έλαμπε μαύρο τó νερό και καθρεφτιζόντουσαν τὰ γύρω του γυρμένα κλαδιά τών δέντρων, μά νύχτα γεμάτη άστέρια, είχε συναντηθεί.

Αυτός πήγε πρώτος εκεί. Τί χαρά και φόβο είχε!

Τὰ δέντρα γύρω του σκοτεινά δέν κουνιόντουσαν, άκίνητα έμεναν, και μά ήσυχία, μά νέκρα ήταν πεσμένη παντού. Και τó σπίτι εκείνης φαινότανε νά ύψώνεται μέσα στα δέντρα σκοτεινό, ήσυχο.

Τόν Άραπα τó σκύλο, τó άγριο μαντρόσκυλο, που πάντα ήτανε δεμένο την ήμέρα και έλεύθερο τή νύχτα, θά τόν είχε κλεισμένο κάπου, γιατί άλλώς... Τοϋ είχε πει.

— Έμπα χωρίς φόβο!..

Άξαφνα ένα βήμα άκούστηκε έλαφρό σά νά γίνονταν από πόδι νεράιδας και φάνηκε άφτή νά βγαίνει άπ' τὰ δέντρα.

Τί ώρες, τί ώρες που πέρασαν τότε!...

Τó πρώτ' καθώς περνούσε κοντά άπ' τó σπίτι της, στη όίξα ένός δέντρου βλέπει ένα σκυλι μαύρο ξαπλωμένο.

— Ό Άράπης!.. έπαι και τραβίχτηκε μη τόν ξυπνήσει.

Άξαφνα όμως στάθηκε. Τοϋ φάνηκε τó σκυλι νάνε ψόφιο! Πλησιάζει τότε με προσύλαξη και παρατήρησε.

Ό Άράπης, ό πιστός φύλακας του σπιτιού ήτανε νεκρός!

Υστερα από κάμποσες βραδύες και σέ ώρες, που άφτή του άρράδιαζε τις θυσίες, που είχε κάνει γιατόν, του άνάφερε μαζί με άλλες, ότι άφτή είχε φαρμακώσει τó σκύλο τόν Άράπη τόν πιστό φύλακα του σπιτιού! Από τότε στην ένθύμηση τής άγάπης του έδέθηκε μαζί και τó πτώμα του μαύρου σκύλου.

Ό ψαράς άφησε τις ένθυμήσεις, παράτησε και τó πανι νά παίξει με τόν άνεμο, και έγειρε και είδε τó κύμα, τó μαύρο κύμα και θέλησε νά διαπεράσει με τó μάτι τὰ κατάμυρα νερά του.

Κάτω κει στα βάθη τής θάλασσας ύπάρχουνι ζωές μεγάλες,

τέρατα πελώρια με σῶμα μαλακὸ σὰν τοῦ ὀχταποδιοῦ: Ὑπάρχουν ὅμως καὶ νεράϊδες, πὸν κατοικοῦνε σὲ σπηλιές, πὸν λάμπουν ἀπὸ ἄγνωστες φεγγαβολιές, νεράϊδες τῆς θάλασσας! Ἔχουν τὸ σῶμα ὁμορφο καὶ ἄσπρο σὰν τὸ χιόνι καὶ μαύρα μαλλιά ὄχι ξανθά... Δὲν μοιάζουνε μὲ κείνης...

Ὁ ψαρῶς γύρισε πάλι στὸν παλῆδ συλλογισμό του, ἀλλὰ καὶ πάλι τὸν ἄφησε καὶ ἔφερε τὸ νοῦ του ἄλλοῦ.

Σὲ λίγο ὅμως, ἀποκοιμώταν ἀκουμπισμένος κοντὰ στὸ τιμόνι...

Ἡ βάρκα πηδοῦσε, γύριζε ὅπου τὸ κῦμα ἤθελε καὶ αὐτὸς ἔβλεπε ὄνειρο.

Ἐβλεπε ὅτι βρισκότανε μὲ τὴ βάρκα του κοντὰ σὲνα νησάκι ξερό, ἔρημο, πὸν ἦτανε λίγο μακρὸν ἀπ' τὴν πατρίδα του, καὶ πὸν μόνο ἀπὸ γλάρους καὶ ἄλλα θαλασσινὰ πουλιὰ κατοικιότανε. Τὸ νησιὸ ὅμως τώρα δὲν ἦταν ἔρημο. Ἐνα σπιτί μεγάλο, ἕνα παλάτι πάνω στοὺς βράχους εἶχε χτιστεῖ.

Ἄφησε τὴ βάρκα καὶ πλησίασε στὸ σπιτί μὲ μιὰ κρυφὴ ἐλπίδα ὅτι κάτι τὸν περιμένε καλὸ. Ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ἦταν ἀνοικτὴ καὶ στὴ μαρμαρένια εἰσοδὸ του βλέπει μιὰ κόρη ὠραία μὲ μαλλιά μαύρα, μαύρα, πὸν χυνόντουσαν στοὺς ὤμους της, νὰ στέκεται. Δὲν αἰσθάνθηκε ἔκπληξη πὸν τὴν εἶδε, καθὼς δὲν αἰσθάνθηκε ὅταν εἶδε χτισμένο στὸν ἔρημο βράχο τὸ σπιτί. Ἡ κόρη αὐτὸν περιμένε καὶ αὐτὸς γιὰ τὴν ἐκεῖ ἐπήγαινε.

Τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴν φιλεῖ καθὼς θὰ φιλοῦσε σύζυγο, ἢ ἐρωμένη μετὰ μακρὸν χωρισμό.

Τὰ χεῖλια της ἔκαιαν, ἔκαιαν... Ξαφνικὰ ἐνῶ τὴν ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὴν φιλοῦσε στὰ χεῖλια, ἄκουσε ἀπ' αὐτὰ τὴν ἠδονή, βλέπει ὅτι στὴν ἀγκαλιά του δὲν ἦταν ἐκείνη πιά, ἀλλ' ἄλλη, ἄλλη, μιὰ ξανθιά, ἢ ξανθιά ἀγάπη τοῦ νησιοῦ του.

Μιὰ ἀκτίνα πραγματικότης μπαίνει, χώνεται στὸ ὄνειρο καὶ τοῦ θυμίζει τὴν ἀπιστία της καὶ τοῦ λέει καὶ ὅτι αὐτό, πὸν βλέπει εἶνε ὄνειρο.

Φεύγει τότε αὐτὸς ἀπ' αὐτήν, ἐνῶ μαζὶ ἢ ἀκτίνα τῆς πραγματικότης σβύνει καὶ μόνο ἢ ἐνθύμηση μένει. Τρέχει αὐτὸς καὶ συλλογιέται φοβισμένος μὴ καὶ αὐτὴ ἢ ἄλλη, εἶνε ὄνειρο!

Τρέχει, γυρίζει μέσα σὲναν ἀπέραντο διάδρομο μὲ ἄπειρους στύλους, καὶ τὰ βήματά του, ἢ φωνή του, πὸν λέει κάποιο ὄνομα, χάνονται μάταια καὶ μόνο τὴν κοιμισμένη ἠχὼ ξυπνοῦνε.

Ἀρχισε νὰ ἀπελπίζεται ὅταν νὰ τὴν βλέπει, ξαφνικὰ, ἐκεῖ, κοντὰ

του, νὰ κάθεται στηριγμένη σὲνα ἀνοιχτὸ παράθυρο καὶ νὰ τὸν παρατηρεῖ μὲ χαμόγελο.

Τρέχει κοντὰ της μὲ μιὰ σκέψη, πῶς θὰ πέρασε πολλὲς φορὲς ἀπ' ἐκεῖ, κοντὰ της, ἀλλὰ δὲν τὴν πρόσεξε, δὲν τὴν εἶδε, τὴν ζητοῦσε ἄλλοῦ.

Πέφτει αὐτὴ στὴν ἀγκαλιά του καὶ μὲ στεναγμούς τοῦ μιᾶ. Καθὼς ἔσκυψε αὐτὸς, τρελλὸς ἀπ' τὴν ἀγάπη, ν' ἀκούσει τὰ λόγια της, μιὰ φωνὴ διαπεραστικὰ ἀκούστηκε νὰ σχίζει τὸν ἄέρα.

Πετάχτηκε, ξύπνησε καὶ μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια κύταξε πὸν βρισκόταν.

Πέρα λίγο ἀπ' τὴ βάρκα εἶδε δύο γλάρους νὰ μαλώνουνε στὸ κῦμα.

Ὁ ἥλιος χανότανε μισοβυθισμένος στὰ νερά. Ἡ βάρκα πηδοῦσε, χόρρευε στὸ κῦμα καὶ τὸ πανὶ ἔπαιζε μὲ τὸν ἄνεμο.

Ἐμεινε ὁ ψαρῶς ἀκίνητος καὶ ἀπ' τὸ νοῦ του περνοῦσε ἢ ἐνθύμηση τοῦ ὄνειρου, πὸν εἶχε δεῖ.

Μιὰ χαρὰ αἰσθάνεται γιὰ τὴ ζωὴ καὶ μιὰ πλημμύρα ἀγάπης γιὰ τὴν ἄγνωστη, γιὰ τὴν κόρη τοῦ ὄνειρου!

Στὸ νοῦ του ἦρθε καὶ ἢ ἄλλη τοῦ νησιοῦ, ἀλλὰ γρήγορα τὴν ἔδιωξε καὶ ζήτησε πάλι ἐκείνη πὸν εἶχε δεῖ στὸν ὕπνο του...

Ἐνα καϊκη φάνηκε νὰ ἔρχεται καὶ σὲ λίγο γρήγορο πέρασε ἀπὸ κοντὰ του.

Οἱ ἄνθρωποι, πὸν ἦτανε μέσα ὄρθιοι κυτίζανε.

Εἶδε μαζὶ μαυτοὺς μιὰ κόρη μὲ μαύρα μαλλιά καὶ ἄσπρο πρόσωπο καὶ ἢ καρδιά του χτύπησε δυνατὰ. Νόμισε ὅτι βρῆκε ὁμοιότητα μὲ τὴν κόρη πὸν εἶδε στὸ ὄνειρό του.

— Σὰν ἐκείνη ὁμοια!... εἶπε. Πὸν νὰ πηγαίνει ἄρραγε; Μὴ στὴν πατρίδα μου;

Ἡ ἀλήθεια ἦταν ὅτι τὸ πρόσωπο τῆς κόρης εἶχε σβύσει στὸ νοῦ του καὶ ἢ μνήμη του δὲν τοῦ παρουσίαζε ἄλλο παρὰ τὰ μαύρα της μαλλιά καὶ τὴν ἀσπράδα τοῦ προσώπου της καὶ αὐτὰ τώρα θὰ ζητοῦσε νὰ εὔρει!...

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

*Όσο διαρκέσει ή άπουσία του διευθυντή του «Πυρσού» Πάνου Δ. Ταγκοπούλου, την έκδοσή του θάν τή φροντίζουν οί κ. κ. Δ, Π. Ταγκόπουλος και Ρήγας Γκόλφης.

— Η άντρέσσα του Π. Δ. Ταγκόπουλου, γιά όσους θέλουνε νάν του γράψουν, είναι ή ακόλουθη: «Λοχίαν Ταγκόπουλον Παναγ. ΙΙ-Β Μοίρα Όρειβατικού Πυροβολικού. Ταχυδρομικός Τομεύς 907. Μέτωπον».

— Η Έπιτροπή του Άβερώφειου δραματικού διαγωνισμού του Όδειου, βράβεψε τά έργα τών κκ. Λιδωρίκη, Άγγ. Τανάγρα, Πλ. Ροδοκανάκη κλπ. *Τέλ μαιτε, τέλ βαλλέ*, πού λένε ήγουν, κατά τό Μαστρογιάννη και τά κπέλιμ του.

— Στο «Ριζοσπάστη» (10 του Άπρίλη 1918, σελ. 1 στήλ. 1) δημοσίεψε ό συνεργάτης μας Κώστας Παρορίτης ένα δυνατό άρθρο με τόν τίτλο: «*Φιλολογικός Μαξιμαλισμός*», πού τουλουμιάζει μ' αυτό όλους τούς μικρομπακάληδες τής φιλολογίας μας.

— Στο «Βαλκανικό Ταχυδρόμο» (7 του Μάη, 1918, σελ. 1) ό κ. Μιχ. Ροδάς, γυρίζοντας από τό Μέτωπο, γράφει, ανάμεσα σ' άλλα, και τουτο τό χαρακτηριστικό: «Ευρέθη ό Μητροπολίτης πρό τών εϋζωνικών του Θεσσαλου συνταγματάρχου Μανωλάκη και ή συγκίνησίς του ητο καταφανής. Διά πρώτην φοράν τόν είδα χλωμόν και διά πρώτην φοράν τόν άκουσανά μεταχειρίζεται τήν δημοτικήν γλώσσαν: Γνωρίζουν οί Βούλγαροι πώς είσαστε έσεις έδω και τρέμουν και μένουν μέσα στα χαρακώματά τους σαν ποντικοί!».

— Ο Γερ. Σπαταλάς δημοσίεψε σε δυό φιλολογικές επιφυλλίδες τής έφημερ. «Πρόδος» (14 και 15 του Μάη) μιá κριτική ανάλυση γιά τόν «Ύμνο» του Σολωμού, απόσπασμα από τή μεγάλη του μελέτη γιά τή ζωή και γιά τό έργο του Σολωμού.

✓ — Γιά τήν έκδοση του σημερινού διπλου φυλλαδίου του «Πυρσού» ρήξανε στον «Κορβανά» μου τήν ταχτική μηνιατική συντρομή τους οί ακόλουθες κυρίες και κύριοι: Κα Βελιμέξη, Κλεαρέτη Μαλάμου, Άλκης Θρύλος, Κωστής Παλαμᾶ, Ρήγας Γκόλφης, Κ. Παρορίτης, Γιάννης Περγαλιτής, Γ. Κυριακίδης, Ε. Παπαδημητρίου, Κ. Βελμούρας, Αίμ. Βελιμέξης, Θ. Παπαμανώλης, Κ. Μαλέας, Άντ. Κατζουρός, Άγγ. Άγγελόπουλος, Κ. Νταϊφᾶς και Σ. Άνατολέας.

— Ο φίλος Τάκης Οικονομάκης, ό διευθυντής τής «Θεσσαλίας» του Βόλου, μάς άπάγγειλε μερικά τραγουδάκια ένός νέου και νεαρού ποιητή από τή Θεσσαλονίκη, του Άποσπόλη Λάμπη, και γιά δείγμα δημοσιεύουμε δώ ένα έξάστιχό του, πού μάς άρσεσε πολύ:

Άπό τίς ἴδες μέλισσες
Εἶταν οἱ δυό λαμπάδες μας φτειασμένες
κι' από τό ἴδιο τό κεράκι θέλησες
νάν οἱ λαχτάρες μας πλασμένες
και σαν τάθῶα λιώσανε κεριά μας
τά δυό κορμιά μας.

ΘΑΛΑΣΣΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ,"

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1917 Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Κεφάλαιον καταβληθὲν ἐξ ὁλοκλήρου

ΔΡΑΧ. 2,000,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 83 — ΤΗΛΕΦ. 157

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου Κ. ΧΡ. ΣΑΔΙΑΡΗΣ

Διευθυντής Ι. ΧΡ. ΣΑΔΙΑΡΗΣ

Άσφάλεια κινδύνων ΘΑΛΑΣΣΗΣ και ΠΟΛΕΜΟΥ επί σωμάτων, άτμοπλοίων, ιστιοφόρων, έμπορευμάτων, ναύλων, ζωής, πληρωμάτων, επιβατών κλπ.

Πράκτορες εν Άθήναις Πάντζαρης και Κοινός, Περιβολος Χρηματιστηρίου. Τηλ. 2001.— Μ. Άγέλαστος, Γ. Σωτηρόπουλος Σταδίου 51, τηλ. 11-43. Έν Πειραιεί Γεν. Πράκτορες Π. Σ. Χάνος, Κολοκοτρώνη 83 παρά τοίς Γραφείοις τής Έταιρείας.— Πράκτορες Μ. Παπαδάκης και Γ. Μυλωνάκης, Λεωφόρος Μακρᾶς Στοᾶς αριθ. 12.

Πρακτορεία: Εἰς Θεσσαλονίκην, Πάτρας, Καλάμας, Βόλον, Χίον, Σῆρον, Μυτιλήνην και εἰς ὅλους τούς λιμένας τής Παλαιᾶς και Νέας Ἑλλάδος.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. ἰδιῶται, παρ' οἷς εἰτοποιηθήσαν παρὰ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων λυχνίαι ἠλεκτρικαὶ πρὸς φωτισμόν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, ὅπως ἀκολουθοῦσι τό ὄρολόγιον ἀφῆς και σβέσεως αὐτῶν κατά τὸν μῆνα Μάϊον ἐ. ἔ. συμφώνως τῷ ὑπ' ἀριθ. 1026 Νόμῳ (ἄρθρον 6ον).

Άπό τῆς 1ης μ. 9 ἀφή ὥρα 8,15 μ. μ. σβ. 4 π. μ.

» » 10 » 15 πανσέληνος.

» » 16 » 19 ἀφή ὥρα 8,15 μ. μ. σβ. 4 π. μ.

» » 20 » 31 » » 8,30 » » 4 π. μ.

Κατὰ τήν πανσέληνον αἱ λυχνίαι δεόν νά μένωσι σβεσται, εν περιπτώσει ὅμως νυκτός νεφελώδους δεόν νά ἀκολουθῆται τό ὄρολόγιον τῆς 16ης μέχρι τῆς 19ης.

Ο Διμαρχῶν

Σ. ΠΑΤΗΣ

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΤΟΣ 1918 - ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ 6

ΚΕΡΔΗ 1,2000,000 ΔΡΑΧΜΑΙ

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν: Ἐκδίδονται 100,000 γραμμάτια
ἀξίας Δραχμῶν 400,000

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν: Παρέχονται κέρδη εἰς 2,000 γραμμάτια
ἀξίας Δραχμῶν 200,000

Ἐκαστον ἀκέραιον γραμμάτιον τιμᾶται Δραχ. 4
δυνάμενον νὰ διαιρεθῇ εἰς 4 τέταρτα τοῦ γραμματίου,
τιμώμενα μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΩΣΕΩΝ

ΚΕΡΔΗ		ΔΡΑΧΜΑΙ	ΕΝ ΟΛΩ
1	ἔξ	80,000	80,000
1	ἔξ	20,000	20,000
2	ἀπὸ	2,500	5,000
6	ἀπὸ	1,000	6,000
15	ἀπὸ	400	6,000
25	ἀπὸ	200	5,000
1950	ἀπὸ	40	78,000
2000			200,000

Ἡ δευτέρα κλήρωσις γενήσεται τῇ τελευταίᾳ Κυριακῇ 29 Ἀπριλίου (12 Μαΐου) 1918, ἡ τρίτη τῇ 24 Ἰουνίου (7 Ἰουλίου) 1918, ἡ τετάρτη τῇ 30 Σεπτεμβρίου (13 Ὀκτωβρίου) 1918, ἡ πέμπτη τῇ 25 Νοεμβρίου (8 Δεκεμβρίου) 1918 καὶ ἡ ἕκτη τῇ 31 Δεκεμβρίου 1918 (13 Ἰανουαρίου 1919).

Ἄδελφοι Ἕλληνες!

Ἐχομεν καθῆκον ὅλοι οἱ ἀπανταχοῦ Ἕλληνες ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, νὰ ἐνισχύσωμεν, νὰ δημιουργήσωμεν, νὰ ἀναδείξωμεν τὸ **ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΜΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΝ**.